

4. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII

Uwarunkowania zewnętrzne wskazują jednoznacznie, że bez zdynamizowania procesów gospodarczych i społecznych **nie będzie możliwy awans cywilizacyjny gminy w określonym 20 - letnim horyzoncie czasowym strategii.**

Przy opracowywaniu strategii rozwoju gminy przyjęto następujące podstawowe założenia:

- rozwoju gminy będą decydowały zarówno **warunki zewnętrzne jak i wewnętrzne**, posiadane zasoby gminy i dotychczasowy charakter jej rozwoju wymagają zainwestowania kapitału, wdrożenia marketingu oraz nowych rozwiązań technologicznych,
- rozwój gminy upatruje się przede wszystkim **w rozwoju gospodarki** poprzez ściągnięcie inwestorów krajowych i zagranicznych, lokujących swe przedsięwzięcia inwestycyjne na terenie gminy; chodzi przede wszystkim o pozyskanie inwestorów wykorzystujących miejscowe zasoby i pomagających w przezwyciężeniu ujawnionych barier oraz słabych stron i przez to tworzących nie tylko **nowe miejsca pracy dla mieszkańców**, lecz zwiększających dochody budżetu gminy,
- wskazane jest preferowanie inwestorów, którzy optymalnie wykorzystają istniejące zasoby i uruchomią procesy integracyjne w obrębie **gospodarki rolnej** a równocześnie będą kreować postęp technologiczny i innowacyjność całej gospodarki gminy,
- realizacja zadań umożliwiających wdrożenie strategii wymaga kontynuacji podjętych już różnorodnych działań ze strony władzy lokalnej zmierzających do tego **by lokalne warunki rozwoju przekształcić w czynniki rozwoju** oraz uzupełnić warunki brakujące lub wyeliminować niekorzystne a tym samym usunąć **istniejące i potencjalne bariery rozwoju**,
- szeroko zakrojona akcja **kształtowania atrakcyjności terenu gminy** dla potencjalnych inwestorów i ich pozyskiwania musi wiązać się z podejmowaniem **działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości**,
- możliwości stworzenia nowoczesnej bazy turystyczno-sportowej sprawiają, że tereny gminy staną się atrakcyjnym rejonem dla turystów zarówno krajowych jak i zagranicznych
- gmina posiada nieruchomości przeznaczone do zagospodarowania oraz obiekty, dotychczas nieczynne lub niedostatecznie wykorzystane, które należy **efektywnie zagospodarować**;
- szczególnym obszarem przewidzianym do zagospodarowania jest **obszar byłej fabryki materiałów wybuchowych** położony w rejonie Zasiek – Brożka oraz **obszar części przedwojennego miasta Forst** (Barść) położony po obecnie polskiej stronie Nysy Łużyckiej, na którym przewidziano odtworzenie miasta (Euromiasta),
- gmina Brody jako gmina wiejska jest szczególnie zainteresowana rozwojem działalności pozarolniczej na terenach wiejskich określanym jako wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

W trakcie opracowania założeń strategii zwrócono szczególną uwagę na wymogi i możliwości związane z perspektywą wejścia Polski do Unii Europejskiej oraz na dotychczasową współpracę transgraniczną.

Strategia rozwoju gminy przewiduje wykorzystanie potencjału gospodarczego przy zachowaniu równowagi pomiędzy koniecznością zachowań proefektywnościowych a celami społecznymi.

Założono, że rozwój gminy będzie **„zasobooszczędny” i „ekoprzyjazny”** i będzie się opierał na zasadach **„zrównoważonego rozwoju”** rozumianego jako sytuacja, w której następuje poprawa jakości życia mieszkańców gminy **przy respektowaniu ograniczeń wynikających z możliwości ekosystemów**

Przy opracowywaniu projektów i programów realizacyjnych, z których część należy do **przedsięwzięć inwestycyjnych**, wzięto pod uwagę:

- możliwości realizacji przedsięwzięć ze względu na dostępność środków finansowych,
- konieczność wariantowego sposobu ich realizacji (jedna duża inwestycja czy kilka mniejszych projektów, realizowanych w określonych przedziałach czasu),
- możliwość różnych sposobów finansowania (źródeł pozyskania środków).

Założono, że równocześnie należy zmierzać do realizacji celów strategicznych poprzez realizację szeregu **przedsięwzięć pozainwestycyjnych**.

W formułowaniu zadań i kierunków rozwoju gminy zostały uwzględnione uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego gminy.

W gminnym programie inwestycyjnym na plan pierwszy wysunięte zostały **inwestycje związane infrastrukturą techniczną i komunikacją**. Wynika to m.in. z faktu, że zapewnienie możliwości dostępu do podstawowych urządzeń infrastrukturalnych wchodzi w zakres zadań administracji samorządowej.

Ponadto urządzenia infrastrukturalne są źródłem tzw. **korzyści zewnętrznych**, które są brane pod uwagę przez potencjalnych inwestorów. Potencjalny inwestor uwzględnia nie tylko status quo tj. istniejący zasób i stan urządzeń infrastrukturalnych oraz poziom (standard) świadczonych usług lecz również sytuację, która zaistnieje w związku z rozwojem infrastruktury.

Stan infrastruktury determinuje również w największym stopniu możliwości zaspokojenia potrzeb bytowych i niematerialnych mieszkańców.

5. KIERUNKI STRATEGICZNEGO ROZWOJU GMINY

5.1 Wizja rozwoju gminy

Wizja rozwoju gminy w okresie 20 lat wiąże się z rozwojem gospodarczym i kształtowaniem nowej jakości życia i pracy w gminie, co powinno doprowadzić do ukształtowania gminy jako

obszaru atrakcyjnego dla mieszkańców gminy, dla osób odwiedzających gminę, dla firm działających na jej terenie oraz dla przyszłych inwestorów poprzez budowę silnej, konkurencyjnej gospodarki przyjaznej środowisku opartej na różnorodności branż oraz aktywności małych i średnich firm.

W tworzeniu wizji rozwoju gminy przyjęto jedynie scenariusz "prorozwojowy" odrzucając scenariusz "zachowawczy", gdyż jedynie scenariusz "prorozwojowy" określany inaczej jako "prospektywny" umożliwi stopniowe wyrównywanie poziomu życia po obu stronach granicy.

Scenariusz "prorozwojowy" opiera się na **całkowitej przebudowie struktury gospodarczej gminy** polegającej na dynamicznym rozwoju wszelkich rodzajów działalności o ograniczonej, możliwej do zredukowania uciążliwości dla środowiska i wykorzystujących wszelkie możliwości rozwoju.

Wariant "prorozwojowy" wiąże się z następującą **wizją gminy**:

- Podstawą rozwoju działalności gospodarczej będą małe i średnie firmy (MŚP), które stworzą nowe miejsca pracy; możliwy będzie rozwój wszelkiej działalności produkcyjno-usługowej nie naruszającej równowagi środowiska naturalnego
- Rolnictwo gminy zostanie poddane restrukturyzacji, rozwinięta zostanie sfera gospodarki żywnościowej, w tym przetwórstwo rolno-spożywcze. Podstawą rozwoju przetwórstwa będą surowce pochodzenia rolniczego, głównie warzywa i owoce oraz runo leśne
- Rozwój rolnictwa będzie odbywał się w dużych obszarowo gospodarstwach nastawionych na produkcję roślinną i zwierzęcą oraz mniejszych gospodarstwach, głównie rodzinnych nastawionych na uprawę pracochłonnych warzyw, owoców oraz roślin ozdobnych
- Ważną dziedziną przetwórstwa będzie obróbka drewna, wyrób elementów drewnianych; gotowych domów i mebli oraz produkcja materiałów budowlanych.
- Poziom życia mieszkańców i standard środowiska zamieszkiwania będzie porównywalny z poziomem życia mieszkańców po drugiej stronie Nysy Łużyckiej
- Rozwój społeczny będzie się przejawiał w podniesieniu jakości życia w gminie, w zmniejszeniu bezrobocia, w podniesieniu ogólnego i zawodowego poziomu wykształcenia oraz kwalifikacji mieszkańców, w zmianie postaw mieszkańców i wzroście ich aktywności, we wzroście integracji społeczności lokalnej
- Gmina będzie wspomagać rozwój edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży. Podstawowym kryterium jakości życia w gminie będzie skłonność młodzieży do trwałego wiązania się ze swoim miejscem urodzenia – powstawanie lokalnej ojczyzny.
- Gminę będzie cechować stabilizacja demograficzna zaś przyrost liczby ludności będzie wynikiem napływu ludności z kraju i z zagranicy, głównie do budowanego miasta w Zasiekach (Euromiasta)

- Spójność wewnętrzną gminy zapewnią dobrej jakości drogi gminne wraz z obiektami towarzyszącymi; silniejsze powiązania z sąsiednimi gminami, terenem województwa oraz terenami po drugiej stronie Nisy Łużyckiej i Euroregionu
- Ważnym elementem dynamizującym gospodarkę gminy będzie droga przygraniczna, a szczególnie jej projektowany odcinek Olszyna-Brożek, która połączy teren obiektów pomilitarnych z przejściem granicznym w Olszynie oraz terminalem odpraw celnych
- Dostępność komunikacyjną poprawi także planowane osobowo-towarowe przejście graniczne w Zasiokach i droga dojazdowa Zasioki – nowe przejście graniczne.
- Rozwinie się współpraca transgraniczna z miastem i powiatem Forst, związana szczególnie z rozbudową infrastruktury (komunalnej, komunikacyjnej, turystycznej, instytucjonalnej), rozwojem centrów usługowych, wspólnym rozwojem dotychczas podzielonych miejscowości (Forst-Zasioki),
- Gmina nadrobi zaległości w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej (budowa sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków) i gospodarki odpadami (segregacja, utylizacja, składowanie, zagospodarowanie surowców wtórnych)
- Układ osadniczy będzie kształtowany przez dalszy rozwój Brodów jako ośrodka usługowo – wytwórczo - turystycznego, rozwój centrów usługowych w zakresie usług administracyjnych, szkolnictwa, opieki lekarskiej, gastronomii i hotelarstwa
- Wyznacznikiem rozwoju obszarów wiejskich będą duże, wysoko towarowe gospodarstwa rolne, mniejsze, rodzinne gospodarstwa rolne nastawione na produkcję towarową warzyw i owoców oraz baza przechowalnicza (chłodnie) i rozwinięte przetwórstwo rolno-spożywcze, a także agroturystyka, turystyka i rekreacja
- Rozwój nowej działalności usługowo-handlowo-wytwórczej nastąpi głównie w strefie przygranicznej: na terenie byłej fabryki materiałów wybuchowych, gdzie zostanie utworzony park gospodarczy, na terenie planowanego miasta Zasioki, w rejonie istniejących lub budowanych przejść granicznych oraz wzdłuż planowanych do budowy lub modernizacji przygranicznych dróg komunikacyjnych
- Działalność usługowo-wytwórcza będzie także lokalizowana w rejonie dotychczas typowo rolniczym (Datyń, Grodziszcze, Kumiałowice, Koło, Biecz, Jasienica) Działalność usługowo-turystyczna będzie zlokalizowana w rejonie Brodów i okolic (Suchodół, Nabloto) oraz na terenie byłej fabryki materiałów wybuchowych
- Gmina będzie obszarem oferującym atrakcyjne tereny inwestycyjne, głównie na terenie byłej fabryki materiałów wybuchowych (bunkry), w rejonie projektowanego miasta Zasioki (na terenie byłego miasta Forst, po dzisiejszej polskiej stronie) oraz w rejonie istniejących wsi, głównie w północnej, rolniczej części gminy, na których będzie rozwijała się także działalność pozarolnicza
- Promocja prowadzona będzie poprzez wykorzystanie wszelkich dostępnych środków: poprzez wyspecjalizowane instytucje, Internet, media, różnorodne wydawnictwa informacyjno-promocyjne.

5.2 Mocne i słabe strony gminy, szanse i zagrożenia

Podstawą koncepcji rozwoju gminy i polityki strukturalnej dla gminy jest bilans mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Ocena mocnych i słabych stron gminy – podstawowych elementów analizy SWOT została opracowana na podstawie wyników prowadzonych konsultacji społecznych prowadzonych w formie warsztatów dyskusyjnych.

Podstawowymi atutami gminy są jej korzystne położenie w rejonie nadgranicznym w tzw. “korytarzu” europejskim na osi wschód - zachód, atrakcyjne środowisko przyrodnicze, niskie zaludnienie, wysoka jakość gleb, atrakcyjność lasów, posiadane nieruchomości.

Mocne strony gminy odróżniające ją od sąsiednich gmin przygranicznych dotyczą głównie dużej determinacji samorządu w poszukiwaniu możliwości rozwoju. Świadczą o tym:

- długoletnie starania gminy o przejęcie terenów byłej fabryki materiałów wybuchowych i terenów na obszarze byłego miasta Forst- Berge (zakończone sukcesem),
- długoletnia walka o budowę przejścia w Zasiekach (dotychczas nie zakończona – na etapie końcowych uzgodnień międzyrządowych)
- poszukiwania możliwości zagospodarowania pałacu w Brodach (zakończone sukcesem),
- poszukiwania możliwości sfinansowania opracowania programu strategicznego rozwoju gminy wraz z programem zagospodarowania unikalnych obiektów pomilitarnych (zakończone sukcesem).

Brody, gmina dotychczas rolniczo-leśna, posiada sprzyjające rolnictwu warunki, w tym dobrą jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz atrakcyjne gospodarczo lasy. Brak natomiast rozwiniętego przetwórstwa sprawia, że większość surowców rolnych i leśnych oraz drewna opuszcza gminę bez przetworzenia.

Gmina dysponuje następującymi zasobami:

- dużą ilością surowców pochodzenia rolniczego i leśnego,
- wysokiej jakości glebami,
- bogactwami roślinnymi z lasami, łąkami śródleśnymi, jeziorami i stawami rybnymi oraz obszarem krajobrazu chronionego (51% obszaru gminy),
- dobrymi warunkami dla rozwoju turystyki,
- dobrą sieć dróg głównych,
- dużymi zasobami wód czwartorzędowych (GPZ)
- stosunkowo czystym środowiskiem.

Barierą rozwoju gminy jest dominacja niskotowarowego rolnictwa przy równoczesnej bierności znacznej części społeczeństwa gminy (dezintegracja społeczno – gospodarcza)

Barierą rozwoju jest też słabe powiązanie rolników z rynkiem, brak tradycji marketingowych, brak odpowiedniej wiedzy, umiejętności i niezbędnych informacji oraz ograniczone możliwości finansowe.

Do istotnych barier rozwoju gminy należy zaliczyć:

- brak kompleksowego uporządkowania gospodarki wodno- ściekowej na terenie gminy
- brak systemu wspomagania rozwoju przedsiębiorczości, w tym instytucji koordynującej i kreującej działania prorozwojowe w gminie,
- brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych i przygotowanych profesjonalnie ofert dla inwestorów,
- braki infrastruktury społecznej (szkolnictwo, służba zdrowia)
- brak możliwości zatrudnienia osób dotychczas pracujących w rolnictwie,
- brak bazy przechowalniczej i przetwórczej surowców pochodzenia rolniczego i leśnego,

- nie zagospodarowany dotychczas majątek gminy obejmujący głównie nieruchomości w rejonie Zasiiek, w miejscu przedwojennego Forst-Berge (199 ha) oraz tereny b. fabryki materiałów wybuchowych w rejonie Brożka (418 ha),
- mały własny potencjał rynkowy.

Największymi szansami wnikającymi z otoczenia gminy są niewątpliwie:

- bliska perspektywa wejścia Polski do Unii Europejskiej i związane z tym:
 - ✓ przewidywane znaczne zwiększenie środków pomocowych UE dla Polski
 - ✓ spodziewany wzrost zainteresowania przedsiębiorców i turystów z UE, zwłaszcza niemieckich, Polską.
- bliskość (ok. 130 km) wielkiego i rosnącego rynku zbytu jakim jest metropolia berlińska, dla produktów rolnych i pozarolniczych wytwarzanych w gminie,
- dobra dostępność komunikacyjna i stosunkowo nieduża odległość chłonnych rynków zbytu jakimi są Dolny Śląsk i Górny Śląsk
- systematyczne zmniejszanie inflacji sprzyjające wzrostowi aktywności gospodarczej
- rozszerzenie strefy wpływów samorządu terytorialnego i postępująca decentralizacja państwa
- zmniejszające się ryzyko inwestowania w Polsce – w ocenie specjalistycznych opiniotwórczych instytucji światowych.

Otoczenie gminy stwarza obok szans również pewne zagrożenia. Do najistotniejszych można zaliczyć:

- brak jasnej koncepcji polityki rolnej i społecznej w odniesieniu do wsi,
 - brak wzorców, mechanizmów i środków modernizacji wsi i rolnictwa w Polsce,
 - niedorozwój przetwórstwa, przechowalnictwa, pakowania i konfekcjonowania produktów rolnych w otoczeniu gminy,
 - pogorszenie kondycji polskiej gospodarki (schładzanie koniunktury)
 - brak decyzji urzędowej dotyczącej przejścia granicznego osobowo- towarowego Zasieki Forst
- Zarówno szanse i zagrożenia, mają w zasadzie charakter uniwersalny, to znaczy, że należąc do tak zwanego "makrootoczenia" w zbliżonym stopniu mogą oddziaływać na wszystkie gminy w Polsce. Jednak sukcesy jednych gmin a porażki innych zależą w pewnej mierze od umiejętności i wykorzystania lub lekceważenia zmian zachodzących w otoczeniu, a zatem od właściwej oceny i reakcji na pojawiające się zagrożenia.

Konstruując strategię rozwoju gminy zmierzano do wykorzystania istniejących szans i posiadanych mocnych stron oraz niwelacji zagrożeń i ujawnionych barier rozwoju w postaci zidentyfikowanych słabych stron.

5.3 Cele strategiczne gminy i priorytety

Za cel nadrzędny w strategii rozwoju gminy przyjęto taki typ rozwoju, który zapewni **najszybszy a zarazem trwały wzrost jakości życia mieszkańców gminy i wysoki poziom cywilizacyjny**, zbliżony do standardów wysoko rozwiniętych krajów, przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z istniejących zasobów i wymogów środowiska.

Nadrzędny cel strategiczny został sformułowany następująco:

WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Poziom życia zbliżony do standardów wysoko rozwiniętych krajów Unii Europejskiej

Realizacja celu strategicznego wymaga dokonania zasadniczych zmian strukturalnych, co oznacza, że tylko gospodarka oparta na rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, promocji gminy i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy, aktywności i inicjatywie mieszkańców gminy oraz inwestorów z zewnątrz może być podstawą rozwoju pozostałych dziedzin życia mieszkańców gminy składających się na wysoką jakość życia.

Główny cel strategiczny sformułowano zatem jako:

Zbudowanie silnej, konkurencyjnej, przyjaznej środowisku gospodarki opartej na różnorodności branż oraz dynamicznej aktywności małych i średnich firm

Z głównym celem strategicznym wiążą się takie cele jak:

- nowoczesna infrastruktura
- edukacja i zdrowie społeczeństwa
- atrakcyjne środowisko i ład przestrzenny
- efektywnie zarządzana gmina.

Przyjęto, że realizacja celów strategicznych wymaga realizacji celów głównych w obszarach stanowiących priorytety, do których zaliczono **gospodarkę gminy, infrastrukturę techniczną i komunikację, edukację i zdrowie społeczeństwa, środowisko i ład przestrzenny, zarządzanie gminą.**

Priorytet 1 – „Gospodarka gminy” obejmuje poprawę strukturalnych i przestrzennych warunków do rozwoju firm usługowo-produkcyjnych, umocnienie rodzinnych gospodarstw rolnych oraz stworzenie warunków do tworzenia i rozwoju małych i średnich firm

Kontekst

Do końca lat osiemdziesiątych gospodarka gminy opierała się na głównie państwowym spółdzielczym i prywatnym rolnictwie, na leśnictwie i na rybactwie.

Dotychczasowy mały potencjał gospodarczy gminy i słabość struktury wynika z dotychczasowej dominacji leśnictwa i rolnictwa.

W gminie brak jest tradycji wytwórczych – w latach 80-tych działały jedynie dwie masarnie. Brak jest bazy przetwórczej i rynków zbytu dla produktów rolniczych.

Istniejące firmy prywatne są najczęściej firmami jedno-dwuosobowymi (mikroprzedsiębiorstwa) i działają głównie w dziedzinie handlu. Nieliczne firmy produkcyjno-usługowe należą do tradycyjnych branż obejmujących przetwórstwo mięsa (jedna firma) piekarnictwo (dwie firmy) a także włókiennictwo (jedna firma) i wydobywanie kruszyw (jedna firma).

Oferowane produkty są zbywane głównie na terenie gminy i w gminach sąsiednich (Lubsko, Gubin).

Wyjątkiem jest Fabryka WYROBÓW OBICIOWYCH s.c. z Bieczy, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe

DART sp. z o. o. zarejestrowana w Zielonej Górze, DART sp. z o. o. z Zielonej Góry oraz firma RADAN 1 sp. z o. o. z Trzebiela.

Gospodarstwa rodzinne prowadzą produkcję głównie na własne potrzeby. Istniejące duże rezerwy produkcyjne nie są wykorzystywane z powodu braku marketingu produktów rolnych oraz braku tradycji powiązań producentów. Bliskie położenie granicy sprzyja rozwojowi szarej strefy.

Sytuacja nie do zaakceptowania

- utrzymanie dotychczasowej struktury gospodarczej, gdzie jedynie 52 % ogółu pracujących pracowało w sektorze prywatnym, skupiającym 91 % ogólnej liczby jednostek w gminie.
- utrzymanie dotychczasowego stanu w działalności produkcyjnej, w której firmy prywatne stanowiące 71 % zatrudniają zaledwie 17 % ogółu pracujących (bez osób prowadzących działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji w gminie) oraz usługach, gdzie firmy prywatne stanowiące aż 74 % ogólnej liczby firm w gminie zatrudniają zaledwie 17 % ogółu pracujących
- niewykorzystanie turystyki jako dodatkowego źródła dochodów mieszkańców gminy
- niewykorzystanie wysokiej jakości gleb i bogactwa lasów dla potrzeb zwiększenia produkcji surowców dla przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przetwórstwa drewna
- niewykorzystanie bliskości chłonnego rynku niemieckiego, szczególnie bliskiego Berlina
- brak systemu wspomagania tworzenia i rozwoju małych i średnich firm (MŚP)
- niepełne wykorzystanie majątku komunalnego w postaci nieruchomości gruntowych zabudowanych i niezabudowanych
- brak instytucji rozwoju lokalnego niezależnej od administracji samorządowej
- brak uzbrojonych terenów pod działalność gospodarczą
- utrudniony dostęp przedsiębiorców do informacji i kapitału
- słabo rozwinięte więzi kooperacyjne, niedostateczna wiedza o konsekwencjach przyszłej integracji z Unią Europejską

Odpowiedź strategiczna

Rozwój kompleksu żywnościowego, w tym bazy przechowalniczej i przetwórczej, rozwój budownictwa i produkcji materiałów budowlanych, rozwój usług finansowych, doradczych, szkoleniowych, wzrost liczby małych prywatnych firm produkcyjnych i usługowych a także dostosowanie struktury upraw i hodowli do warunków glebowych i klimatycznych i wykorzystanie możliwości rozwoju bazy dla przetwórstwa stanowi wyzwanie dla gospodarki gminy w okresie co najmniej 10 lat.

Wzrost liczby nowych firm tworzonych przez lokalnych przedsiębiorców oraz przez inwestorów z zewnątrz powinien nastąpić w preferowanych wchodzących w skład tzw. kompleksu żywnościowego.

Chodzi tu o wszystkie branże spożywcze, produkcję wszelkich opakowań, handel oraz usługi towarzyszące (usługi związane z obsługą biznesu, usługi doradcze m.in. w zakresie rolnictwa usługi finansowe i marketingowe, usługi edukacyjne, usługi w dziedzinie hotelarstwa, gastronomii, turystyki i rekreacji, usługi zorientowane na obsługę rolnictwa, usługi w dziedzinie transportu a nawet usługi związane z ochroną zdrowia).

Należy zwrócić uwagę, że branże spożywcze lokują się w czołówce pod względem konkurencyjności⁴ (wg stanu w I półroczu 1998) i obejmują:

- branże konkurencyjne produkcję czekolady i wyrobów cukierniczych, produkcję przetworów i konserw z mięsa drobiowego i in., produkcję wód mineralnych i gazowanych napojów bezalkoholowych, produkcję soków z owoców i warzyw, produkcję lodów, produkcję żywności dietetycznej, produkcję przypraw, przetwórstwo ziemniaków
- branże o neutralnej konkurencyjności: pozostałe przetwórstwo owoców i warzyw, produkcję herbatników

⁴ Na podstawie "Mapa ryzyka inwestycyjnego w branżach polskiej gospodarki" Instytut Badań Nad Gospodarką rynkową, Warszawa grudzień 1998

- branże potencjalnie konkurencyjne obejmujące m.in. produkcję chleba i świeżych wyrobów piekarniczych, produkcję olejów i tłuszczów, przetwórstwo herbaty i kawy.
- Pozostałe preferowane branże obejmują przetwórstwo drewna: produkcję tarcicy, desek, sklejki, płyt, wyrób mebli, wyrób elementów drewnianych tzw. program ogrodowy, wyrób gotowych drewnianych domów jak również wydobywanie żwiru i piasku, produkcję materiałów i budowlanych i elementów z betonu, produkcję wyrobów z gipsu, wikliny itp.

Rozwój działalności usługowo-wytwórczej wymaga realizacji następujących celów cząstkowych:

1. **Zmiany struktury gospodarczej gospodarki gminy** poprzez rozwój działalności produkcyjno-usługowej, szczególnie w obszarze gospodarki żywnościowej w istniejących obiektach ewentualnie nowo wybudowanych.
W pierwszej kolejności przewiduje się zagospodarowanie obiektów pomilitarnych i ewentualnie budowę nowych obiektów na obszarze dawnej fabryki materiałów wybuchowych oraz zagospodarowanie obiektów stanowiących była bazę PGR-ów i wolnych obiektów w gospodarstwach indywidualnych.
Podstawą zagospodarowania nieruchomości gminy oraz wolnych obiektów możliwych do zagospodarowania w gminie będzie ewidencja nieruchomości. Możliwa jest także budowa nowych obiektów w miejscach wybranych przez inwestorów obejmujących tereny w Brodach położone wzdłuż drogi do Lubka oraz w rejonach przewidzianych w planie miejscowym Zasięki ewentualnie w rejonie nowo planowanego przejścia w Zasiękach
2. **Dostosowanie rolnictwa do gospodarki rynkowej** wymaga głównie zainicjowania opracowania programu restrukturyzacji rolnictwa. Obejmuje ponadto:
 - uzyskanie większej produktywności gospodarstw wiejskich poprzez ograniczenie zatrudnienia w rolnictwie, poprawę struktury agrarnej i wzrost wydajności pracy
 - rozpropagowanie i pomoc w utworzeniu grup producenckich rolników
 - podjęcie działań informacyjno-promocyjnych oraz szkoleniowych związanych z poprawą marketingu produktów rolnych
 - współudział w stworzeniu silnego lokalnego ośrodka doradztwa rolniczego
 - rozwój produkcji owoców, warzyw, roślin ozdobnych oraz produkcji specjalistycznej
 - rozwój przechowywania i przetwórstwa owoców i warzyw
 - opracowanie ekspertyz i materiałów informacyjnych dla potrzeb przygotowania programów umożliwiających zdobycie środków zewnętrznych
3. **Wspieranie rozwoju usług turystycznych jako uzupełniającego źródła dochodów ludności** poprzez:
 - zwiększenie liczby obiektów związanych z obsługą turystów
 - rozwój liczby gospodarstw agroturystycznych
 - opracowanie tras turystycznych i wytyczenie ścieżek rowerowych
 - opracowanie przewodnika po gminie
4. **Powołanie centrum rozwoju lokalnego wspomagającego funkcjonowanie i tworzenie małych firm** poprzez:
 - działania organizacyjne obejmujące utworzenie grupy inicjatywnej, wybór formy prawnej, przygotowanie dokumentów do rejestracji, poszukiwanie źródeł finansowania
 - zainicjowanie utworzenia Gminnego Funduszu Inwestycyjnego
 - zainicjowanie utworzenia lokalnego funduszu poręczeń kredytowych
 - zainicjowanie utworzenia Grupy Ubezpieczeń Wzajemnych
 - utworzenie ośrodka (inkubatora) przedsiębiorczości
5. **Wdrożenie systemu wspomagania rozwoju małych i średnich firm** poprzez:
 - stworzenie systemu preferencji podatkowych dla inwestorów i przedsiębiorców
 - wdrożenie systemu obsługi potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców
 - poszukiwanie możliwości kojarzenia partnerów
 - wspomaganie tworzenia sieci powiązań małych firm
 - zapewnienie prowadzącym działalność gospodarczą możliwości korzystania z usług doradczych

Priorytet 2 – „Infrastruktura techniczna i komunikacja” obejmuje nadrobienie zapóźnienia w budowie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej gminy tak, by dostępność dróg, uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa i odpadami oraz nowoczesność połączeń telekomunikacyjnych wzmacniała konkurencyjność gminy

Kontekst

Gmina posiada nieuporządkowaną gospodarkę wodno-ściekową i gospodarkę odpadami. Brak kompleksowych rozwiązań w gospodarce wodno-ściekowej wpływa bezpośrednio na jakość wód jezior, rzek oraz wód podziemnych, stwarzając jednocześnie zagrożenie dla środowiska przyrodniczego i samych mieszkańców.

Istnieje konieczność szybkiego rozwiązania problemu składowania odpadów z uwagi na niemalże całkowite wykorzystanie istniejących „półlegalnych” wysypisk w Jeziorach Wysokich i w Bieczu. Możliwa jest budowa gminnego wysypiska zlokalizowanego na terenie gminy lub współludział w budowie wysypiska w gminie Brody lub w sąsiedniej gminie.

Mimo, że w ostatnich latach nastąpiła znaczna poprawa zaopatrzenia gminy w wodę oraz wzrost ilości telefonów, braki w infrastrukturze komunalnej wpływają na niekorzystny wizerunek gminy i ograniczają możliwości aktywizacji gospodarczej, w tym możliwości rozwoju turystyki.

Gmina jest częściowo dostępna komunikacyjnie, z powodu braku bezpośredniego połączenia z drogowym przejściem granicznym w Olszynie, nieodbudowania częściowo zburzonego w czasie wojny mostu Lange Brucke i kładki dla pieszych łączących obie części miasta, przedwojenny Forst z jego prawobrzeżną częścią Fost-Barść (Berge) oraz niewybudowania dotychczas nowego przejścia w rejonie Zasięki/Forst.

Sytuacja nie do zaakceptowania

- brak zaopatrzenia w dobrą jakościowo wodę każdej wsi
- brak kanalizacji i oczyszczalni w Brodach
- wysokie stężenie zanieczyszczeń Jeziora Brodzkiego (III klasa czystości)
- funkcjonowanie „dzikich wysypisk”
- posiadane niewielkie rezerwy działających „półlegalnych” wysypisk
- brak stałego nadzoru nad eksploatacją „działających” wysypisk
- nie wykonywanie na bieżąco rekultywacji wyeksploatowanych części wysypiska
- występowanie nielegalnych „wylewisk”
- brak systemu gromadzenia i segregacji odpadów
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców
- brak dobrej łączności telefonicznej na terenie całej gminy
- brak nawierzchni ulic i brak chodników we wsiach
- możliwość bezpośredniego przejazdu z Olszyny do Zasięk (jedynie drogą gruntową, nieprzejezdną w okresie jesieni i wiosny)
- zły stan nawierzchni znacznej części gminnych dróg dojazdowych
- brak opracowanego planu modernizacji dróg gminnych
- brak uzbrojonych terenów pod mieszkalnictwo
- brak koncepcji prywatyzacji ZGKiM

Odpowiedź strategiczna

Poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa wizerunku gminy związana z poprawą zaopatrzenia w wodę, stworzeniem możliwości odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz uporządkowaniem gospodarki odpadami nie są możliwe w krótkim horyzoncie czasowym. Podobnie nie jest możliwa szybka poprawa dostępności komunikacyjnej gminy.

Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej wymaga zrealizowania celów częściowych takich jak:

1. Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej

Opracowana koncepcja zaopatrzenia wszystkich miejscowości w wodę przewiduje:

- w pierwszej kolejności kontynuację budowy wodociągu grupowego w Bieczu poprzez budowę stacji uzdatniania wody oraz systemu sieci obejmującej wsie: Biecz, Grodziszcz, Jałowice, Jasienicę, Koło i Wierzchno
- modernizację wodociągu zbiorowego w Brodach z budową stacji uzdatniania wody oraz budową nowego wodociągu dla miejscowości Jezioro Wyżnie, Jezioro Dole, Nabloto, Datyn, Suchodół
- w dalszej kolejności budowę wodociągu w Zasiokach obejmującego ujęcie wody, stację uzdatniania i sieć wodociągową, który zaopatrzy w wodę Zasioki, Janiszowice, Brożek ewentualnie część obszaru bunkrów.

Konieczne jest opracowanie programu budowy kanalizacji i oczyszczalni dla Brodów oraz okolicznych wsi i poszukiwanie możliwości finansowania inwestycji ze źródeł zewnętrznych. Dla pozostałych wsi należy poszukiwać możliwości budowy małych, przydomowych oczyszczalni.

2. Kompleksowe uporządkowanie gospodarki odpadami

Całkowite wykorzystanie istniejących wysypisk wymaga podjęcia decyzji o budowie składowiska odpadów lub współudział w budowie, być może w sąsiedniej gminie. Konieczna jest także likwidacja "dzikich wysypisk" i rekultywacja terenu oraz rekultywacja istniejących wysypisk po ich likwidacji. W najbliższej przyszłości konieczne będzie opracowanie przez gminę programu składowania, segregacji i zagospodarowania odpadów oraz surowców wtórnych.

3. Poprawę dostępności komunikacyjnej

Konieczne jest poszukiwanie możliwości wybudowania drogi powiatowej Brożek-Olszyna (6,2 km) stanowiącej część drogi nadgranicznej Gubin-Olszyna, zmiana klasyfikacji drogi (zamiast drogi powiatowej – wojewódzka) oraz poszukiwanie dostępu do środków pomocowych.

Budowa drogi będzie wymagać dodatkowego wyłączenia z użytkowania leśnego ok. 14 ha gruntów Skarbu Państwa znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych.

Dla gminy ważna jest realizowana obecnie budowa terminalu celnych oraz rozbudowa węzła komunikacyjnego w Olszynie (w ramach zadań wojewody). Ponadto w przyszłości przewiduje się realizację przedsięwzięć stanowiących zadania ponadgminne:

- utworzenie i budowę przejścia granicznego w Zasiokach
- modernizację drogi nr 49125
- budowę drogi dojazdowej z rondem dla potrzeb przejścia w Zasiokach
- obudowę kładki dla pieszych Zasioki -Forst (centrum miasta)
- Konieczne będzie opracowanie programu poprawy (remonty, modernizacja) stanu dróg gminnych

4. Poprawę konkurencyjności świadczenia usług komunalnych obejmującą:

- wspieranie podmiotów świadczących usługi komunalne
- przekształcenie własnościowe Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
- udzielenie koncesji na bieżące utrzymanie dróg.

5. Poprawę zaopatrzenia w media związaną

- z dalszym rozwojem sieci telekomunikacyjnej
- poprawą jakości połączeń telefonicznych
- poprawą dostępności połączeń w sieciach bezprzewodowych
- rozwój sieci energetycznej zgodnie z zapotrzebowaniem i poprawa niezawodności zasilania
- poszukiwaniem możliwości gazyfikacji gminy.

6. Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod mieszkalnictwo mieszkaniowe

- przejęcie terenów AWRSP zgodnie z planem przestrzennego zagospodarowania Brodów oraz wyłonienie inwestora (-ów), dewelopera (-ów) dla potrzeb budowy osiedla domków jednorodzinnych w Brodach
- znalezienie potencjalnych inwestorów/deweloperów zainteresowanych budową domów mieszkalnych w Zasiokach jako partnerów w odbudowie miasta
- opracowanie Feasibility Study i planów realizacyjnych budowy miasta w Zasiokach ewentualnie ogłoszenie także konkursu architektonicznego.

Priorytet 3 – "Zdrowie i edukacja" obejmuje wzrost potencjału intelektualnego mieszkańców gminy, szczególnie młodzieży, poprawę jakości i dostępności usług zdrowotnych i edukacyjnych***Kontekst***

Poziomu ogólnego wykształcenia mieszkańców możliwy będzie poprzez rozwój kursów i szkoleń, rozwinięcie szczególnie wśród młodzieży znajomości języków obcych. Gmina będzie wspomagać rozwój edukacji pozaszkolnej dzieci i młodzieży. Dostępność i jakość usług zdrowotnych i edukacyjnych będzie systematycznie wzrastała, czego dowodem jest w ostatnich latach wzrost liczby firm (osób) świadczących usługi medyczne i szkoleniowe.

Sytuacja nie do zaakceptowania

- brak zaplecza do rekreacji i uprawiania sportu (poza Brodami)
- braki w wyposażeniu placówek szkolnych
- braki w wyposażeniu placówek służby zdrowia
- brak możliwości doksztalcania w gminie
- brak możliwości nauki języków obcych
- brak możliwości podnoszenia kwalifikacji biznesowych w gminie
- zamknięta droga do edukacji dla części młodzieży z powodu warunków materialnych
- ujemna migracja ludności, szczególnie młodzieży

Odpowiedź strategiczna

Podstawą rozwoju gminy są tzw. miękkie czynniki rozwoju, do których należy w pierwszej kolejności wzrost potencjału intelektualnego, stan zdrowotności mieszkańców i ich kwalifikacje.

Wymagają one realizacji celów częściowych takich jak:

1. Wzrost potencjału intelektualnego gminy

- polepszenie warunków nauczania
- zwiększenie liczby pracujących nauczycieli o odpowiednich kwalifikacjach
- poprawa wyposażenia szkoły (komputery, dostęp do Internetu)
- rozwinięcie metod wspierania finansowego młodzieży kontynuującej naukę
- otoczenie specjalną opieką zdolnych dzieci
- kształcenie językowe dzieci i dorosłych
- utworzenie ośrodka edukacji biznesowej
- utworzenie centrum edukacyjno-kulturalnego (biblioteka, szkoła)
- systemy kształcenia niestacjonarnego dla dorosłych
- realizacja edukacji historycznej i ekologicznej
- ściąganie młodych, wykształconych ludzi do gminy

2. Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców gminy

- poprawa wyposażenia placówek zdrowia
- utworzenie centrum zdrowia i rehabilitacji
- podnoszenie świadomości prozdrowotnej mieszkańców

3. Rozwój sportu w gminie

- kontynuacja budowy kompleksu sportowego przy szkole (sali gimnastycznej z zapleczem, boiska, basen)
- stworzenie warunków do uprawiania sportu w każdej wsi
- upowszechnienie “zdrowego” trybu życia.

Priorytet 4 – “Środowisko i ład przestrzenny” obejmuje: kształtowanie atrakcyjnego przyrodniczego i społecznego środowiska życia człowieka, wprowadzenie ładu przestrzennego oraz tworzenie “klimatu” sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców gminy

Kontekst

Działania na rzecz ochrony przyrody a w szczególności wdrożenie systemu segregacji i wykorzystania odpadów komunalnych i surowców wtórnych, ochrona wód jezior i wód podziemnych oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy powinny wpłynąć na ukształtowanie atrakcyjnego środowiska przyrodniczego gminy.

Działania mające na celu stworzenie odpowiedniego “klimatu” sprzyjającego rozwojowi wszelkiej aktywności mieszkańców, zmianie ich postaw, zaradności i przedsiębiorczości umożliwiają także kształtowanie atrakcyjnego środowiska życia. Stwarza to możliwość podniesienia jakości życia w gminie, zmniejszenia bezrobocia, wzrost integracji społeczności lokalnej.

Podstawowym kryterium oceny atrakcyjności środowiska i jakości życia w gminie będzie skłonność młodzieży do trwałego wiązania się ze swoim miejscem urodzenia. Społeczność gminy będzie wzmacniała swoją tożsamość poprzez rozwój ruchu kulturalnego, powstawanie grup zainteresowań np. historycznych, przyrodniczych.

Sytuacja nie do zaakceptowania

- bierność i pesymizm znacznej części społeczeństwa
- brak umiejętności działania w konkurencyjnym środowisku
- niewykorzystanie bliskości chłonnego rynku niemieckiego
- brak dbałości o środowisko, pomniki przyrody, użytki ekologiczne
- brak dbałości o swoje estetykę i ład najbliższego otoczenia

Odpowiedź strategiczna**1. Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców**

- kształcenie umiejętności działania w warunkach konkurencji, umiejętności poszukiwania nowych obszarów działania i nisz rynkowych
- zapewnienie łatwego dostępu do usług doradczych

2. Tworzenie warunków i rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

- zainicjowanie zmiany profilu dotychczasowej tradycyjnej działalności rolników oraz poszukiwanie możliwości finansowego i doradczego wsparcia
- stworzenie możliwości doksztalcania i zdobywania nowych kwalifikacji przez rolników
- wspieranie rozwoju źródeł dochodów uzyskiwanych ze źródeł nie związanych z podstawową produkcją rolną obejmujących rzemiosło, usługi, handel, agroturystykę i rekreację
- rozwój specjalistycznej produkcji obejmującej uprawy roślin specjalnych (roślin zielarskich, przyprawowych, warzyw smakowych, tytoniu, roślin do przetwórstwa na cele energetyczne

- np. spirytus techniczny, olej opałowy
- wykorzystanie w małych, rodzinnych gospodarstwach rolnych możliwości rozwoju produkcji towarowej warzyw i owoców
- wzrost liczby firm przechowujących i przetwarzających surowce rolne a w szczególności warzywa i owoce głównie poprzez wykorzystanie istniejących obiektów

Ochrona zasobów przyrody:

- opracowanie programu ochrony przyrody w gminie
- zagospodarowanie parków (Brody, Jasienica, Wierzchno)
- dbałość o istniejące pomniki przyrody
- podjęcie uchwały przez Radę Gminy o nowych pomnikach przyrody i użytkach ekologicznych
- objęcie ochroną zasobów wód podziemnych
- opracowanie i wdrożenie systemu ochrony wód jezior
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy a szczególnie dzieci i młodzieży
- odzyskiwanie i wtórne wykorzystanie surowców oraz odpadów komunalnych

4. Dbłość o istniejące zabytki kultury

- rewaloryzacja zabytkowego centrum Brodów
- zagospodarowanie parków podworskich
- znalezienie właściciela/opiekuna kościoła protestanckiego w Jeziorach Dolnych

5. Wprowadzenie ładu przestrzennego:

- uporządkowanie struktur przestrzennych poszczególnych wsi
- podniesienie estetyki domostw i wprowadzenie ładu w ich otoczeniu
- podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o estetykę i ład swojego otoczenia

Priorytet 5 – “Zarządzanie gminą” obejmuje usprawnienie zarządzania gminą, prowadzenie aktywnej promocji poprzez kształtowanie wizerunku atrakcyjnej gminy oraz wzmocnienie pozycji gminy na zewnątrz.

Kontekst

1. Wdrożenie strategii rozwoju gminy wymaga dostosowania systemu zarządzania gminą. Sprawne zarządzanie odgrywa ponadto kluczową rolę w realizacji celów i zadań z zakresu ochrony środowiska, infrastruktury komunalnej i społecznej oraz gospodarki. Podstawowymi zagadnieniami w sferze zarządzania gminą są:

- finanse gminy oraz ograniczone możliwości finansowe
- źródła dochodów budżetowych
- struktura organizacyjna urzędu gminy
- zarządzanie majątkiem (nieruchomościami) gminy
- sposób obsługi przedsiębiorców i inwestorów
- system podatków i opłat lokalnych

2. W działaniach gminy coraz większe znaczenie będzie miał marketing, w tym promocja różnych produktów lokalnych w szerokim znaczeniu, tj. nie tylko dla ściągnięcia do gminy potencjalnych, krajowych i zagranicznych odbiorców dóbr i usług (inwestorów, turystów – marketing zewnętrzny) ale także dla optymalnego zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej (marketing wewnętrzny).

3. Gmina wykorzystuje dotychczas następujące formy promocji:

- działalność wydawniczą z elementami public relations; do takich działań można zaliczyć wydawanie własnej gazetki lokalnej "Brodzki informator samorządowy" jako formy komunikowania się ze społecznością lokalną (miesięcznik – wydawca – Urząd Gminy), folderu o gminie oraz kartek pocztowych
- kontakty władz gminy z mediami o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym oraz osobami kształtującymi opinię publiczną (politykami, urzędnikami wojewódzkimi i ministerialnymi, urzędnikami samorządowymi, urzędnikami ważnych instytucji publicznych, pracownikami nauki)
- współpraca z sąsiednimi gminami, powiatem i miastem Forst (w ograniczonym zakresie)
- współpraca gminy z Euroregionem "Sprewa, Nysa, Bóbr"
- udział gminy w imprezach zewnętrznych (targach, seminariach) jako formy promocji uzupełniającej.

Stosowane dotychczas przez gminę działania promocyjne a szerzej marketingowe nie tworzą jeszcze systemu i ograniczają się do promocji zewnętrznej.

4. Działania promocyjne gminy powinny obejmować przygotowanie i przekazywanie odpowiednio przygotowanych informacji o gminie wybranym odbiorcom (marketingowy element komunikacji z rynkiem). Podstawowym celem promocji powinno być wykreowanie i upowszechnienie obrazu gminy Brody jako atrakcyjnego miejsca dla inwestorów, potencjalnych mieszkańców oraz turystów.

Sytuacja nie do zaakceptowania

- dalsze administrowanie finansami gminy a nie zarządzanie
- niepodjęcie działań w poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć
- nieproduktywność części majątku gminy
- konieczność uzyskiwania informacji niezbędnych dla inwestora w różnych komórkach organizacyjnych
- działania promocyjne nie tworzące spójnego systemu
- brak ofert gospodarczych dla inwestorów
- brak ofert współpracy przedsiębiorców
- brak systemu ulg i preferencji w gminie (uznaniowość)
- brak ewidencji nieruchomości i obiektów do zagospodarowania w gminie

Odpowiedź strategiczna

1. Wdrożenie efektywnego systemu zarządzania finansami gminy obejmującego:

- opracowanie i wdrożenie długofalowego systemu podatków i opłat lokalnych oraz uchwalenie systemu preferencji podatkowych
- stworzenie systemu aktywnego pozyskiwania środków pozabudżetowych, w tym pomocowych
- wprowadzenie budżetu zadaniowego gminy

2. Opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania majątkiem gminy:

- inwentaryzacja majątku gminy

3. Poprawa sprawności działania i zmiany w strukturze urzędu:

- utworzenie stanowiska ds. ewidencji gospodarczej, promocji gminy oraz obsługi inwestorów
- stworzenie systemów kompleksowej obsługi inwestorów oraz przedsiębiorców
- opracowanie systemu ewidencji majątku gminy i jego aktualizacji
- opracowanie systemu gromadzenia informacji o gminie oraz prowadzenie banku informacji o gminie oraz o terenie
- wdrożenie systemu aktualizacji programu strategicznego rozwoju

- opracowanie systemu monitoringu gminy
 - wdrożenie nowoczesnych narzędzi wspomagających zarządzanie gminą.
- 4. Zagospodarowanie majątku gminy poprzez sprzedaż/dzierżawę:**
- sprzedaż gruntów pod budownictwo mieszkaniowe i działalność usługowo-produkcyjną w Zasiękach
 - sprzedaż/dzierżawa nieruchomości na terenie b. fabryki materiałów wybuchowych
 - sprzedaż mieszkań i budynków mieszkalnych
 - sprzedaż lokali użytkowych
- 5. Opracowanie programu promocji gminy oraz prowadzenie aktywnej promocji gminy:**
- poszukiwanie niestandardowych metod promocji, różniących się od metod stosowanych przez inne gminy
 - opracowanie oferty gospodarczej gminy skierowanej do oraz wykorzystanie wszystkich możliwych kanałów dystrybucji oferty
 - opracowanie oferty gospodarczej do INTERNETU oraz jej systematyczna aktualizacja
 - uzyskanie dostępu do systemów kojarzenia inwestorów
 - kontakty władz gminy z mediami o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym oraz osobami kształtującymi opinię publiczną
 - działalność wydawnicza obejmująca cykliczne wydawnictwa dotyczące gospodarki gminy: opracowanie katalogu firm, opracowanie raportu o gospodarce gminy
 - działalność wydawnicza obejmująca sporadyczne wydawnictwa i publikacje o gminie
 - udział gminy w imprezach zewnętrznych: wystawach, targach, seminariach i innych imprezach jako promocji uzupełniającej
 - rozwój współpracy z sąsiednimi gminami, powiatem i miastem Forst oraz z Euroregionem "Sprewa, Nysa, Bóbr".

5.4 Rama logiczna strategii

Główne cele strategiczne, założenia oraz wskaźniki realizacji przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Lp.	Cele strategiczne	Założenia	Wskaźniki
1.	Silna, konkurencyjna i przyjazna środowisku gospodarka: ✓ poprawa strukturalnych i przestrzennych warunków do rozwoju firm produkcyjno-usługowych, ✓ umocnienie rodzinnych gospodarstw rolnych ✓ stworzenie warunków do tworzenia i rozwoju małych i średnich firm	✓ zmiana struktury gospodarki gminy ✓ pełniejsze wykorzystanie nieruchomości gminy ✓ konieczność przygotowania terenów pod działalność gospodarczą ✓ stworzenie korzystnych warunków do rozwoju i powstawania MŚP ✓ aktywizacja turystyczna gminy ✓ pełniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju wszelkich form działalności rolniczej, przetwórczej i turystycznej ✓ poprawa warunków funkcjonowania i wzrost produktywności gospodarstw wiejskich ✓ uzyskanie zróżnicowanej struktury gospodarczej wsi oraz zatrudnienia ✓ wprowadzenie nowych form produkcji rolnej z uwzględnieniem standardów UE ✓ uwzględnienie zasady zrównoważonego rozwoju w modyfikacji istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej	✓ powierzchnia wykorzystanych, dotychczas nieczynnych obiektów ✓ powierzchnia nowo wybudowanych obiektów ✓ powierzchnia sprzedanych nieruchomości gminnych ✓ struktura użytkowania gruntów ✓ liczba nowo utworzonych podmiotów gospodarczych ✓ wzrost liczby podmiotów świadczących usługi w poszczególnych dziedzinach ✓ wzrost liczby firm produkcyjnych ✓ stopa bezrobocia ✓ nakłady inwestycyjne w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym ✓ liczba samodzielnych, samowystarczalnych gospodarstw produkcyjnych ✓ odsetek gruntów uprawianych w stosunku do całego arealu ✓ liczba i wielkość terenów o jednoznacznym statusie prawnym ✓ wielkość nakładów na rozwój turystyki w budżecie gminy
2.	Nowoczesna infrastruktura: ✓ nadrobienie zapóźnienia w budowie infrastruktury technicznej ✓ nadrobienie zapóźnienia w budowie infrastruktury komunikacyjnej	✓ uzyskanie kompleksowego powiązania terenów gminy z podstawowym układem komunikacji krajowej i międzynarodowej ✓ uzyskanie sprawności systemów komunikacji, telekomunikacji i energetyki ✓ zapewnienie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenie całej gminy ✓ zapewnienie segregacji i gromadzenia odpadów ✓ uzyskanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych	✓ stopień dostępności gminy do transeuropejskiego układu autostrad oraz przejść granicznych ✓ długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ✓ stopień oczyszczania ścieków ✓ udział nakładów inwestycyjnych w budżecie gminy oraz dotacji i subwencji na inwestycje ✓ dane dotyczące wyposażenia mieszkańców w media ✓ powierzchnia terenów w pełni uzbrojonych ✓ uzyskanie zróżnicowanej struktury władania i zarządzania sferą usług komunalnych i jej prywatyzacji

3.	Edukacja i zdrowie społeczeństwa: ✓ wzrost potencjału intelektualnego mieszkańców gminy, ✓ poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych i edukacyjnych	✓ wzrost poziomu wykształcenia ✓ poprawa możliwości kształcenia w gminie ✓ uzyskanie pełnej dostępności usług zdrowotnych i edukacyjnych ✓ stworzenie warunków do uprawiania sportu w każdej wsi ✓ stworzenie warunków do podniesienia świadomości prozdrowotnej mieszkańców ✓ stworzenie aktywnych form poprawy zdrowotności i rehabilitacji mieszkańców i osób przyjezdnych	✓ ilość zorganizowanych kursów dla poszczególnych grup uczestników ✓ ilość uczniów w szkole oraz absolwentów ✓ ilość uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych ✓ ilość stypendiów dla dzieci uzdolnionych ✓ stopień zaawansowania budowy kompleksu sportowego przy szkole w Brodach ✓ liczba nowo powstałych boisk
4.	Atrakcyjne środowisko i ład przestrzenny: ✓ kształtowanie atrakcyjnego przyrodniczego i społecznego środowiska życia człowieka, ✓ wprowadzenie ładu przestrzennego ✓ tworzenie "klimatu" sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców gminy	✓ integracja władz gminy, zainteresowanych środowisk i mieszkańców gminy wokół stworzenia i realizacji lokalnego systemu ochrony przyrody i krajobrazu oraz zabytków kultury ✓ uzyskanie spójnej struktury terenów chronionych w powiązaniu z układem regionalnym po obu stronach granicy ✓ szerokie uświadomienie potrzeby ładu i porządku ✓ powstrzymanie procesu degradacji i destrukcji zabudowy wsi ✓ wykształcenie aktywnego sektora instytucji pozarządowych ✓ integracja społeczności po obu stronach granicy	✓ udział powierzchni terenów chronionych w powierzchni ogólnej ✓ liczba obiektów i terenów chronionych ✓ wskaźniki zanieczyszczenia wód, powietrza, gleb w relacji do norm krajowych i UE ✓ wielkość nakładów na inwestycje w zakresie ochrony środowiska ✓ ilości pozyskiwanych surowców wtórnych ✓ liczba imprez proekologicznych ✓ stopa bezrobocia
5.	Efektywnie zarządzana gmina: ✓ usprawnienie zarządzania gminą ✓ prowadzenie aktywnej promocji poprzez kształtowanie wizerunku atrakcyjnej gminy ✓ wzmocnienie pozycji gminy na zewnątrz	✓ poprawa sprawności działania urzędu gminy i obsługi mieszkańców oraz przedsiębiorców ✓ poprawa efektywności gospodarowania majątkiem gminy i zarządzania finansami gminy ✓ stworzenie proinwestycyjnego lobby oraz agresywna promocja atrakcyjności inwestycyjnej gminy ✓ prowadzenie aktywnej promocji wewnętrznej i zewnętrznej ✓ rozwój współpracy przygranicznej	✓ zwiększenie dochodów budżetu gminy ✓ stopień sprywatyzowania usług komunalnych ✓ zwiększenie napływu inwestorów do gminy ✓ zwiększenie sprawności obsługi przedsiębiorców ✓ obsługa inwestora w jednym miejscu ✓ wielkość nakładów na promocję w budżecie gminy ✓ ilość wydawnictw o gminie ✓ ilość kontaktów z mediami ✓ ilość ofert gospodarczych ✓ ilość ofert współpracy przedsiębiorców

6. MECHANIZM WDRAŻANIA STRATEGII

6.1 Plan operacyjny strategii

Cele strategiczne obejmują trzy horyzonty czasowe: krótkoterminowy, średnioterminowy i długoterminowy, stąd w planie operacyjnym przyjęto podział na cele główne, cele szczegółowe/zadania krótkookresowe (1-2 lata), średniookresowe (5-10 lat) i długookresowe (ponad 10 lat).

Lp.	Cele/zadania	Harmonogram realizacji			Realizatorzy
		1-2 lata	5-10 lat	ponad 10 lat	
A.	Silna, konkurencyjna i przyjazna środowisku gospodarka				
1.	Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej (MŚP)				
1.1	Stworzenie warunków prawno-organizacyjnych:				
	✓ powołanie Rady Rozwoju Gminy	+			radni, liderzy, przedsiębiorcy, rolnicy
	✓ powołanie Agencji Rozwoju Gminy(ARG)	+			radni, przedsiębiorcy, rolnicy, inwestorzy, ARR S.A.
	✓ utworzenie ośrodka/inkubatora przedsiębiorczości		+		ARG/ firma doradcza
	✓ wdrożenie systemu preferencji podatkowych	+			gmina/ firma doradcza
	✓ wdrożenie systemu obsługi inwestorów w gminie oraz sytemu obsługi przedsiębiorców	+	+		gmina/ firma doradcza
	✓ opracowanie i wdrożenie systemu gromadzenia informacji dla potrzeb monitoringu gminy - Lokalna Baza Danych o Gminie	+			gmina/ ARG/ firma doradcza/ Urząd Statystyczny
1.2.	Stworzenie warunków ekonomiczno-finansowych:				
	✓ podejmowanie inicjatyw związanych z rozwojem usług finansowych w gminie		+		gmina/ instytucje finansowe
	✓ uruchomienie Gminnego Funduszu Inwestycyjnego	+			gmina/ instytucje finansowe/ mieszkańcy gminy
	✓ zainicjowanie utworzenia lokalnego funduszu poręczeń kredytowych	+			gmina/ instytucje finansowe
	✓ podejmowanie działań umożliwiających dostęp do wszelkich źródeł pomocowych	+			gmina/instytucje pomocowe
	✓ czasowe zagospodarowywanie wolnych środków finansowych gminy	+			gmina/ instytucje finansowe
1.3.	Stworzenie warunków przestrzenno-technicznych dla działalności gospodarczej:				

1.4.	✓ systematyczna prywatyzacja/ udostępnianie mienia komunalnego (dzierżawa, sprzedaż)			+	gmina/ firma doradcza
	✓ stworzenie systemu ewidencji i aktualizacji nieczynnych obiektów i nieruchomości do zagospodarowania	+			gmina/ARG
	✓ przejęcie i przygotowanie terenów pod budownictwo domów jednorodzinnych w Brodach		+		gmina/ deweloper/ inwestorzy
	✓ wybór koncepcji zagospodarowania terenów w Zasiękach oraz b. fabryki materiałów wybuchowych	+			gmina/ firmy doradcze/ inwestorzy
	✓ realizacja przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem terenów w Zasiękach oraz b. fabryki materiałów wybuchowych			+	gmina/ spółka zarządzająca
	✓ wspieranie działań zmierzających do utworzenia i wybudowania nowego przejścia w Zasiękach	+			gmina/ Starostwo/ LUrzM
	Tworzenie warunków społeczno-kulturalnych				
	✓ wspieranie inicjatyw rozwoju edukacji biznesowej	+			gmina/ instytucje i firmy szkoleniowe
	✓ wspieranie powstawania i rozwoju instytucji i firm prowadzących działalność szkoleniową, wydawniczą, doradcą dla MŚP	+			gmina
2.	Tworzenie warunków do zwiększenia konkurencyjności i zdolności przetrwania MŚP				
2.1.	Ułatwienie dostępu lokalnym przedsiębiorcom do systemów kojarzenia partnerów	+			gmina/ARG/ instytucje, fundacje
2.2.	Ułatwienie dostępu lokalnym przedsiębiorcom do informacji w zakresie postępu techniczno-ekonomicznego oraz integracji europejskiej	+			gmina/Euroregion/ ARR/ instytucje rządowe
3.	Stworzenie systemu promocji gospodarki gminy				
3.1.	Opracowanie i systematyczna aktualizacja oferty gospodarczej gminy	+			ARG
3.2.	Opracowanie i aktualizacja oferty do INTERNET-u	+			gmina/ ARG
3.3.	Opracowanie materiałów promocyjnych	+			firma doradcza
3.4.	Działalność wydawnicza	+	+		gmina/ firmy doradcze/ agencje reklamowe
3.5.	Opracowanie i systematyczna aktualizacja ofert współpracy przedsiębiorców	+			gmina/ ARG

3.6.	Udział gminy w imprezach zewnętrznych	+	+		gmina/ARG
3.7.	Kontakty władz gminy z mieszkańcami	+			gmina
3.8.	Kontakty władz gminy z mediami	+			gmina
3.9.	Rozwój współpracy z sąsiadami	+	+		gmina
4.	Opracowanie i wdrożenie gminnego programu restrukturyzacji rolnictwa				
4.1.	Opracowanie programu aktywizacji wybranych form produkcji rolnej (warzywnictwo, sadownictwo, rośliny ozdobne, produkcja specjalistyczna, produkcja żywności ekologicznej)		+		gmina/ODR/ Stowarzyszenie Producentów Warzyw/ LURzM
4.2.	Wspieranie nowych form produkcji i usług na terenach wiejskich m.in. ✓ przechowalnictwa i przetwórstwa owoców i warzyw ✓ opracowanie programu przetwórstwa rolno-spożywczego ✓ budowa chłodni i mroźni składowej	+	+		gmina/ODR/ Stowarzyszenie Producentów Warzyw/ LURzM Stowarzyszenie Producentów Warzyw/ producenci rolni/ instytucje finansowe/ środki pomocowe
4.3.	Stworzenie możliwości dokształcania i zdobywania nowych kwalifikacji przez rolników		+		gmina, LURzM, ODR
4.4.	Rozwój grup producenckich	+			gmina/ODR/ Stowarzyszenie Producentów Warzyw
4.5.	Współudział w stworzeniu silnego lokalnego centrum doradztwa rolniczego		+		Gmina/ODR/ Stowarzyszenie Producentów Warzyw/ LURzM
4.6.	Działania mające na celu poprawę marketingu produktów rolnych	+			producenci rolni/ firmy doradcze, agencje marketingowe
4.7.	Opracowanie ekspertyz i materiałów informacyjnych dla potrzeb przygotowania programów umożliwiających zdobycie środków zewnętrznych	+			gmina/ firma doradcza
5.	Wspieranie rozwoju turystyki, rekreacji i rehabilitacji w gminie				
5.1.	Opracowanie programu rozwoju wybranych form turystyki, rekreacji i rehabilitacji – oferty dla dużych aglomeracji m.in. aglomeracji berlińskiej ✓ zwiększenie liczby obiektów o odpowiednim standardzie związanych z obsługą turystów, szczególnie myśliwych ✓ stworzenie ośrodków sportu i rekreacji w gminie (rejon Brodów, Zasieki)		+		Gmina, LURzM, LURZW, Krajowa Izba Turystyki, inwestorzy, Lasy Państwowe, instytucje finansowe inwestorzy, Lasy Państwowe, instytucje finansowe inwestorzy, Lasy Państwowe, instytucje finansowe

5.2.	Rozwój liczby gospodarstw agroturystycznych		+		gmina/ mieszkańcy wsi/ stowarzyszenie agroturystyczne
5.3.	Zagospodarowanie terenów gminy dla masowej turystyki pieszej, rowerowej i samochodowej	+	+		
	✓ opracowanie tras turystycznych i wytyczenie ścieżek rowerowych	+	+		gmina/ Lasy Państwowe
	✓ opracowanie przewodnika turystycznego po gminie	+			gmina/ARG
5.4.	Budowa parkingów śródlęsnych i przydrożnych		+		gmina/ Lasy Państwowe, zarząd dróg
B.	Nowoczesna infrastruktura				
6.	Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej				
6.1.	Zaopatrzenie wszystkich miejscowości w wodę				gmina
	✓ kontynuacja budowy wodociągu grupowego w Bieczu i okolicznych wsiach:	+			gmina/ mieszkańcy
	✓ opracowanie projektu, modernizacja i rozbudowa wodociągu zbiorowego w Brodach		+		gmina/ mieszkańcy
	✓ budowa wodociągu w Zasiekach		+		gmina/ inwestorzy/ deweloperzy/ instytucje finansowe
6.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków				
	✓ opracowanie projektu i budowa kanalizacji i oczyszczalni dla Brodów		+		gmina/ inwestorzy/ instytucje finansowe
	✓ opracowanie projektu i budowa kanalizacji i oczyszczalni dla Zasiiek		+		gmina/ inwestorzy/ deweloperzy/ instytucje finansowe
	✓ opracowanie programu i wspomaganie realizacji budowy małych oczyszczalni w pozostałych miejscowościach		+		gmina/ inwestorzy/ mieszkańcy/ instytucje finansowe
7.	Kompleksowe uporządkowanie gospodarki odpadami				
	✓ budowa wysypiska gminnego/współudział w budowie		+		gmina/ sąsiednie gminy/ inwestorzy/ instytucje finansowe/ NFOŚiGW/ Ekofundusz/ środki pomocowe gmina, NFOŚiGW/ Ekofundusz/ środki pomocowe gmina, NFOŚiGW/ Ekofundusz/ środki pomocowe gmina
	✓ likwidacja "dzikich" wysypisk	+			
	✓ rekultywacja zamkniętych wysypisk		+		
	✓ podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców		+		
	✓ wdrożenie systemu segregacji odpadów i zagospodarowania odpadów		+		gmina

8.	Poprawa dostępności komunikacyjnej				
8.1.	Budowa drogi Brożek-Olszyna				
	✓ wprowadzenie inwestycji do budżetu powiatu	+			gmina/ Urząd Powiatowy w Żarach
	✓ poszukiwanie dostępu do środków pomocowych	+			gmina/ ARG/ firma doradcza
	✓ uzyskanie zmiany przeznaczenia gruntów	+			gmina/ ministerstwo/ lasy Państwowe
	✓ stworzenie konsorcjum do budowy drogi	+			Gmina/ ARG
	✓ zmiana klasyfikacji drogi - zamiast drogi powiatowej – wojewódzka		+		L.Urzm, zarząd dróg
8.2.	Wspieranie działań zmierzających do utworzenia i wybudowania nowego przejścia w Zasiekach	+			Gmina/ L.Urzm/ L.Urzw
8.3.	Modernizacja drogi Brożek-Olszyna		+		Urząd Powiatowy w Żarach
8.4.	Wspieranie działań zmierzających do budowy drogi nadgranicznej (rokadowej) Olszyna-Gubin		+		Gmina/ Urząd Powiatowy w Żarach/ L.Urzm/ L.Urzw
8.5.	Modernizacja dróg gminnych				gmina
	✓ opracowanie programu poprawy stanu dróg gminnych	+			gmina
	✓ systematyczne przeprowadzanie remontów dróg gminnych	+			gmina
	✓ udzielenie koncesji na bieżące utrzymanie dróg gminnych	+			gmina
8.6.	Wspieranie działań zmierzających do obudowy kładki dla pieszych Zasieki - Forst budowy mostu w centrum Zasiek		+		Gmina, miasto Forst, Urząd Powiatowy w Żarach/ L.Urzm/ L.Urzw
9.	Poprawa zaopatrzenia w media				
9.1.	Rozwój sieci telekomunikacyjnej i poprawa jakości połączeń	+			gmina/ operatorzy/ Telekomunikacja Polska S.A.
9.2.	Poprawa dostępności połączeń w sieciach bezprzewodowych	+			gmina/ operatorzy
9.3.	Rozwój sieci energetycznej zgodnie z zapotrzebowaniem i poprawa niezawodności zasilania	+			gmina/Zakłady Energetyczne
9.4.	Poszukiwanie możliwości gazyfikacji gminy		+		gmina/ Zakład Gazowniczy w Zgorzelcu
10.	Przygotowanie i uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe				
10.1.	Budowa osiedla domków jednorodzinnych w Brodach		+		
	✓ przejęcie przez gminę terenów AWRSP		+		gmina/ AWRSP – Oddz. w Gorzowie Wlkp. – filia w Zielonej Górze
	✓ wyłonienie inwestorów/ deweloperów		+		gmina/ ARG
10.2.	Odbudowa miasta w Zasiekach		+		gmina/ deweloperzy, inwestorzy, mieszkańcy/mieszk

	✓ opracowanie Feasibility Study i planów realizacyjnych ewentualnie ogłoszenie konkursu architektonicznego		+		gmina/ L.UrzM/ L.UrzW
	✓ znalezienie potencjalnych inwestorów/ deweloperów		+		gmina/ ARG
C.	Edukacja i zdrowie społeczeństwa				
11.	Wzrost potencjału intelektualnego gminy				
11.1	Wzrost poziomu nauczania		+		gmina
	✓ poprawa wyposażenia szkoły		+		gmina
	✓ zwiększenie liczby pracujących nauczycieli o odpowiednich kwalifikacjach		+		gmina
	✓ kształcenie językowe dzieci, młodzieży i dorosłych	+			gmina/ osoby prywatne/ firmy edukacyjne
	✓ otoczenie specjalną opieką zdolnych dzieci	+			gmina/ sponsorzy
11.2.	Poszukiwanie możliwości wspierania finansowego młodzieży		+		ARG/ sponsorzy/ stowarzyszenia i fundacje
11.3.	Wzbogacenie programów nauczania o zagadnienia turystyczne, rolnicze i ochrony środowiska	+			gmina/gimnazjum
11.4.	Utworzenie ośrodka edukacji biznesowej	+			ARG/ firmy edukacyjne
11.5.	Utworzenie centrum edukacyjno-kulturalnego (biblioteka, szkoła)		+		gmina
11.6.	Wspieranie wszelkich inicjatyw edukacyjnych, propagowanie systemów kształcenia niestacjonarnego dla dorosłych	+			gmina/ firmy edukacyjne
11.7.	Realizacja edukacji historycznej i ekologicznej	+			gmina/ szkoła
11.8.	Ściągnięcie młodych, wykształconych ludzi do gminy		+		gmina/ ARG
12.	Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców gminy				
12.1.	Poprawa wyposażenia placówek zdrowia				gmina/ sponsorzy
12.2.	Utworzenie centrum zdrowia i rehabilitacji				gmina/ inwestorzy
12.3.	Podnoszenie świadomości prozdrowotnej mieszkańców				gmina/ ZOZ/ stowarzyszenia i fundacje
12.4.	Rozwój sportu w gminie				
	✓ kontynuacja budowy kompleksu sportowego przy szkole (sali gimnastycznej, boiska, zaplecze, basen)		+		gmina/ Kuratorium/ sponsorzy
	✓ stworzenie warunków do uprawiania sportu w każdej wsi		+		gmina
	✓ upowszechnienie "zdrowego" trybu życia	+			gmina/ stowarzyszenia i fundacje/ osoby prywatne/ firmy

D.	Atrakcyjne środowisko i ład przestrzenny			
13.	Ochrona zasobów przyrody			
13.1.	Opracowanie programu ochrony przyrody w gminie	+		gmina
	✓ podjęcie uchwały przez Radę Gminy o nowych pomnikach przyrody i użytkach ekologicznych	+		gmina
	✓ objęcie ochroną zasobów wód podziemnych	+		gmina
	✓ opracowanie i wdrożenie systemu ochrony wód i jezior		+	gmina
13.2.	Nadzór nad prowadzeniem sukcesywnej rekultywacji wyrobisk po wydobywaniu żwiru przez ich użytkowników	+		gmina/ właściciele kopalni
13.3.	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy a szczególnie dzieci i młodzieży	+		gmina, szkoła, ARG
13.4.	Uporządkowanie parków podworskich w Jasienicy i w Wierzchnie		+	gmina, ARG/ Lasy Państwowe
13.5.	Zagospodarowanie "starych" wyrobisk na terenie gminy		+	gmina
13.6.	Likwidacja składowisk pestycydów w Zasiekach		+	gmina
13.7.	Dbłość o istniejące pomniki przyrody	+		gmina/ szkoła
13.8.	Odzyskiwanie i wtórne wykorzystanie surowców oraz odpadów komunalnych		+	gmina
14.	Dbłość o istniejące zabytki kultury			
14.1.	Rewaloryzacja zabytkowego centrum Brodów			
	✓ opracowanie planu rewaloryzacji		+	gmina
	✓ poszukiwanie możliwości sfinansowania prac		+	gmina
14.2.	Zależenie właściciela/opiekuna kościoła w Jeziorach Dolnych	+		gmina
14.3.	Zagospodarowanie parku w Brodach		+	gmina
14.4.	Otoczenie opieką przedwojennych cmentarzy	+		gmina/ szkoła
14.5.	Zachowanie historycznego układu poszczególnych miejscowości	+		gmina
14.6.	Popularyzacja wykopalisk archeologicznych	+		szkoła, Muzeum Archeologiczne
15.	Wprowadzenie ład przestrzennego			
15.1.	Uporządkowanie struktur przestrzennych poszczególnych wsi		+	gmina
15.2.	Podniesienie estetyki domostw i wprowadzenie ład w ich otoczeniu	+		mieszkańcy gminy

15.3.	Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o estetykę i ład swojego otoczenia		+	gmina, ARG
E.	Efektywnie zarządzana gmina			
16.	Wdrożenie efektywnego systemu zarządzania finansami gminy			
16.1.	Opracowanie i wdrożenie długofalowego systemu podatków i opłat lokalnych wraz systemem preferencji podatkowych	+		gmina/ firma doradcza
16.2.	Stworzenie systemu aktywnego pozyskiwania środków pozabudżetowych, w tym pomocowych	+		gmina/ firmy doradcze
16.3.	Wprowadzenie budżetu zadaniowego gminy	+		gmina
16.4.	Wdrożenie efektywnego systemu zarządzania majątkiem gminy	+		gmina/ firma doradcza
16.5.	Wdrożenie efektywnego systemu zarządzania finansami gminy	+		gmina/ firma doradcza
17.	Poprawa sprawności działania i zmiany w strukturze urzędu			
17.1.	Stworzenie systemu kompleksowej obsługi inwestorów/przedsiębiorców	+		
	✓ opracowanie standardów obsługi	+		gmina/ firma doradcza
	✓ utworzenie stanowiska ds. ewidencji gospodarczej, obsługi przedsiębiorców i promocji	+		gmina
	✓ utworzenie stanowiska ds. obsługi inwestorów	+		gmina
17.2.	Usprawnienie zarządzania majątkiem gminy	+		
	✓ inwentaryzacja majątku gminy	+		gmina
	✓ wdrożenie systemu ewidencji nieruchomości gminy	+		gmina/ firma doradcza
	✓ opracowanie programu prywatyzacji nieruchomości	+		gmina/ firma doradcza
	✓ poszukiwanie efektywnych metod zagospodarowania nieruchomości gminy	+		gmina/ firma doradcza
17.3.	Wdrożenie systemu monitoringu gospodarki gminy	+		
	✓ stworzenie Bazy Danych o Gminie	+		gmina/ARG
	✓ stworzenie Bazy Danych o Terenie		+	gmina/ARG
17.4.	Wdrożenie corocznego systemu aktualizacji programu strategicznego rozwoju gminy	+		gmina/ARG
17.5.	Wdrożenie nowoczesnych narzędzi wspomagających zarządzanie gminą		+	gmina
18.	Zmiana sposobu realizacji usług komunalnych			

18.1.	Opracowanie programu prywatyzacji usług	+		gmina/ firma doradcza
18.2.	Przekształcenie własnościowe ZGKiM	+		gmina/ firma doradcza / ZGKiM
19.	Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni			
19.1.	Wytyczenie stref działalności gospodarczej	+		gmina/ urbanista
19.2.	Stworzenie możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na terenach poszczególnych wsi	+		gmina/ urbanista
19.3.	Aktualizacja planu miejscowego Zasiłek w części dotyczącej obszaru przewidzianego do zagospodarowania w pierwszej kolejności		+	gmina/ urbanista
19.4.	Respektowanie ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczej na terenach krajobrazu chronionego	+		gmina

6.2 Nadzór nad realizacją strategii

1. Nadzór nad realizacją strategii będzie pełnić Rada Rozwoju Gminy złożona z radnych, liderów lokalnych oraz zaproszonych reprezentantów liczących się środowisk gminy.
2. Wskazane jest utworzenie, dla potrzeb koordynacji i realizacji zadań ujętych w planie operacyjnym, odpowiedniej komórki w Urzędzie Gminy, której zadania, po utworzeniu, będzie mogła podjąć Agencja Rozwoju Gminy.
3. Radzie Gminy co roku powinno być składane sprawozdanie z postępów w realizacji strategii w konfrontacji z przyjętymi wskaźnikami.

7. PROGRAM DZIAŁANIA

7.1 Ogólne uwarunkowania wsparcia realizacji programu

Głównym realizatorem strategii rozwoju gminy będzie Zarząd Gminy i Rada Gminy. Zasadniczymi narzędziami lokalnej polityki będą:

- planowanie społeczno-gospodarcze,
- polityka opłat i podatków
- inwestycje infrastrukturalne
- polityka informacyjna
- polityka promocji gminy
- emisja obligacji
- przedsięwzięcia organizacyjne, często podejmowane z kapitałem prywatnym (osób fizycznych, instytucji finansowych).

Organy gminy powinny być animatorami życia gospodarczego, społecznego oraz kulturalnego. Podstawowym celem wszelkich działań podejmowanych powinno być zachęcenie potencjalnych inwestorów do inwestowania na terenie gminy a nie na terenie gmin sąsiednich.

7.2 Program priorytetowych przedsięwzięć

Lp.	Zestawienie priorytetowych przedsięwzięć	Termin realizacji
1.	Utworzenie Agencji Rozwoju Gminy	1999
2.	Opracowanie i wdrożenie programu promocji gminy	1999
3.	Opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania nieruchomościami gminy	2000- 2010
4.	Zmiana systemu zarządzania gminą	1999 - 2000
5.	Uporządkowanie gospodarki odpadami: - budowa wysypiska śmieci na terenie gminy lub współudział w budowie międzygminnego wysypiska śmieci - likwidacja dzikich wysypisk	1999-2005
6.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej: - kontynuacja budowy wodociągu w Bieczu i w sąsiednich wsiach - budowa wodociągów w pozostałych miejscowościach - budowa/ modernizacja oczyszczalni ścieków w Brodach - budowa kanalizacji w Brodach	2000 – 2010
7.	Opracowanie programu remontów świetlic	2000
8.	Utworzenie Parku Gospodarczego na terenie bunkrów	2000
9.	Opracowanie programu remontów i modernizacji dróg gminnych	2000
10.	Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i rehabilitacyjnej: - budowa boiska sportowego przy szkole (w Brodach) - utworzenie boisk w każdej większej wsi - uruchomienie centrum zdrowia i rehabilitacji	1999-2005
11.	Rozwój pozaszkolnych form edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych	1999-2005
12.	Opracowanie programu restrukturyzacji rolnictwa i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego: - opracowanie programu restrukturyzacji rolnictwa i przetwórstwa rolno-spoż. - rozwój grup producenckich - budowa chłodni i mroźni składowej.	1999-2010

15.	Rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego	
16.	Opracowanie programu wspomagania rozwoju turystyki – rozwój agroturystyki – rozwój usług turystycznych – wydanie informatora o gminie i b. fabryce materiałów wybuchowych	2000-2005
19.	Budowa drogi Olszyna-Brozek	2000-2005

7.3 Plan działania gminy w latach 1999 – 2003

Krótkoterminowy plan działania gminy na lata 1999-2003 został opracowany przez Zarząd Gminy, co przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Lata
1.	Opracowanie koncepcji budowy wysypiska śmieci lub współudziału w budowie międzygminnego wysypiska śmieci	1999
2.	Wybudowanie stacji transformatorowej 15/0,4 kV w Brodach	1999
3.	Budowa stacji Era GSM w Zasiokach	1999
4.	Remonty elewacji budynków w Brodach	1999
5.	Przeprowadzenie zmian prawno-organizacyjnych w Zakładzie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	1999
6.	Utworzenie stowarzyszenia wspomagającego realizację strategii	1999
7.	Opracowanie projektu technicznego wysypiska śmieci	2000
8.	Opracowanie dokumentacji geodezyjnej oraz projektów technicznych przyłączy wodociągów w Grodziszczu, Jałowicach i Jasienicy oraz budowy sieci w Grodziszczu	2000
9.	Opracowanie dokumentacji technicznej na rozbudowę oczyszczalni ścieków w Brodach (ul. Kilińskiego, Kościuszki) oraz projekty techniczne kanalizacji dla obszarów podłączonych do oczyszczalni w Brodach	2000
10.	Remont świetlicy	2000
11.	Opracowanie projektu technicznego boiska sportowego przy szkole w Brodach	2000
12.	Poszukiwanie możliwości pozyskania środków na budowę wysypiska z Ekofunduszu	2000
13.	Budowa wysypiska śmieci	2001
14.	Modernizacja oczyszczalni przy ul. Kilińskiego lub budowa nowej	2001
15.	Remont świetlicy	2001
16.	Opracowanie projektów technicznych dla stacji uzdatniania i wodociągu w Brodach (Jeziory Dolne, Nabłoto, Suchodół, Jeziory Wysokie, częściowo Brody)	2002
17.	Remonty dróg gminnych (dojazdowych)	2002
18.	Budowa sieci wodociągowej i przyłączy w Grodziszczu i Jałowicach i Jasienicy	2002
19.	Budowa (modernizacja) oczyszczalni w Brodach	2002
20.	Opracowanie dokumentacji technicznej wodociągu w Kole i Wierzchnie	2002
21.	Budowa wodociągu Wierzchno-Koło	2003
22.	Rozpoczęcie budowy wodociągu w Brodach	2003
23.	Remont świetlicy	2003

7.4 Instytucja wspierająca i koordynująca realizację strategii

Utworzenie w gminie specjalnej instytucji koordynującej wdrażanie strategii, której celem będzie wspieranie i monitorowanie działań w zakresie realizacji strategii rozwoju gminy, a w szczególności **inspirowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej jest projektem szczególnym**, najważniejszym dla strategii. Będzie to instytucja odpowiedzialna za wspieranie i koordynowanie działań związanych z realizacją strategii rozwoju gminy.

Za formę działania możliwą do realizacji w bardzo krótkim czasie uznano stowarzyszenie. Wskazane byłoby jednak powołanie stowarzyszenia (fundacji lub spółki prawa handlowego) jako instytucji non profit, która działałaby w oparciu o statut uwzględniający cele, dla których instytucja została powołana.

Bardzo ważne jest by do stowarzyszenia (fundacji/spółki) przystąpiła gmina po przyjęciu przez Radę Gminy odpowiedniej uchwały. Bardzo wskazane byłoby by gmina wniosła aport w postaci pomieszczeń, w których Agencja mogłaby funkcjonować i w których mogłaby rozwijać działalność tworząc np. inkubator przedsiębiorczości.

Opracowano propozycję statutu oraz przewiduje się podjęcie działań związanych z zarejestrowaniem stowarzyszenia.

CZĘŚĆ 2.

PROJEKTY PRIORYTETOWE

8. OPIS WYBRANYCH PROJEKTÓW PRIORYTETOWYCH

8.1 Projekty realizujące cel: "SILNA, KONKURENCYJNA I PRZYJAZNA ŚRODOWISKU GOSPODARKA"

8.1.1 UTWORZENIE STOWARZYSZENIA ROZWOJU GMINY BRODY

1. Cel i zadania stowarzyszenia:

Celem powołania instytucji w formie stowarzyszenia p.n. Agencja Rozwoju Gminy jest koordynacja, wspieranie i monitorowanie działań w zakresie realizacji strategii rozwoju gminy a w szczególności:

- inspirowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- sprawowanie merytorycznej opieki nad realizacją proponowanych i podejmowanych projektów przedsięwzięć, zapewniając ich zgodność z celami strategii rozwoju gminy,
- pomoc w pozyskiwaniu pomocy eksperckiej,
- poszukiwanie źródeł finansowania przedsięwzięć,
- monitorowanie zmian zachodzących w gminie,
- koordynacja prac związanych z wdrażaniem strategii.

Dotychczas brak jest w gminie instytucji wspierających lokalne inicjatywy rozwoju gospodarczego gminy, w tym:

- wspomaganie rozwoju MŚP;
- rozwój infrastruktury społeczno-ekonomicznej;
- tworzenie lokalnych funduszy;
- kreowanie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych;
- wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych;
- świadczenie usług na rzecz biznesu.

2. Forma organizacyjno-prawna

Na obecnym etapie działania za najbardziej odpowiednią formę przyjęto stowarzyszenie. Cele, zadania i zasady działania przedstawiono w projekcie statutu (zał. 1). Istnieje także uruchomienie agencji w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej.

3. Zakres działalności

Podstawowymi zadaniami Agencji będą m.in.:

- gromadzenie i udostępnianie informacji o charakterze gospodarczym wszystkim zainteresowanym osobom fizycznym i prawnym (prowadzenie banku informacji),
- świadczenie usług doradczych, m.in. prawno-ekonomicznych, marketingowych,
- prowadzenie rejestru nieruchomości do zagospodarowania
- prowadzenie rejestru niewykorzystywanych lub zbędnych środków produkcji,
- kojarzenie partnerów zainteresowanych podejmowaniem wspólnych działań,
- organizowanie kursów i szkoleń,
- pozyskiwanie środków na realizację projektów strategii rozwoju gminy,
- inicjowanie i organizowanie wszelkich form promocji gminy,
- świadczenie usług administracyjno-biurowych,
- wspieranie działań na rzecz rozwoju ducha przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży
- wspieranie powstawania i rozwoju MŚP,
- kreowanie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych,
- wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych,

- obsługa Lokalnego Funduszu Poręczeń,
- prowadzenie banków informacji,
- promocja eksportu produktów,
- kapitałowe uczestnictwo w przedsięwzięciach gospodarczych,
- poszukiwanie źródeł finansowania przedsięwzięć,
- pomoc w organizowaniu grup producenckich.

Agencja powinna współpracować z organizacjami w regionie, w kraju i za granicą oferującymi pomoc w zakresie informacji i promocji oraz wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw. Przewidywana jest też pomoc organizacyjna dla prowadzących działalność gospodarczą oraz szeroka akcja szkoleniowa dla różnych grup uczestników.

Przewiduje się, że w dalszej perspektywie Agencja Rozwoju Gminy będzie angażować się w nowe formy wspierania finansowego inicjatyw gospodarczych podejmowanych na terenie gminy. Zakłada się bowiem utworzenie:

- Funduszu Gwarancyjnego dla małych przedsiębiorstw, który może poręczyć do 70% zaciągniętego kredytu,
- Funduszu Pożyczkowego (na preferencyjnych zasadach) dla osób podejmujących małe przedsięwzięcia gospodarcze.

Ważne jest dokonanie właściwego podziału ról między Agencją Rozwoju Gminy a działaniami prowadzonymi przez Urząd Gminy.

Wskazane jest więc określenie takiego zakresu jego działania, aby było możliwe zastosowanie instrumentów rozwoju lokalnego wykorzystywanych przez organizacje pozarządowe działające na innych terenach⁵. Proponuje się zatem:

- stworzenie grupy inicjatywnej i powołanie przez pełnomocnika d/s organizacji stowarzyszenia,
- wybór formy i zakresu działania,
- przygotowanie niezbędnej bazy materialnej do uruchomienia działalności,
- podjęcie decyzji o opłaceniu w pierwszym okresie funkcjonowania etatu pełnomocnika
- określenie sposobów współpracy i drogi komunikacji oraz przepływu informacji z innymi instytucjami typu Rejonowy Urząd Pracy, inne instytucje i ośrodki wspierania małej przedsiębiorczości.

4. Źródła finansowania

Podstawowym źródłem finansowania będą środki finansowe wpłacone przez członków stowarzyszenia. Ponadto, na zasoby finansowe stowarzyszenia będą składać się mogą:

- dotacje celowe: samorządowe, instytucji wspomagających rozwój przedsiębiorczości i infrastruktury w gminie,
- subwencje, darowizny,
- dochody z prowadzonej działalności gospodarczej, odsetki od lokat bankowych,
- środki pochodzące z innych źródeł przewidzianych prawem.

5. Warunki organizacji stowarzyszenia:

Warunkiem utworzenia stowarzyszenia jest:

- powołanie Pełnomocnika d/s organizacji Agencji Rozwoju Gminy
- utworzenie komitetu założycielskiego
- określenie zakresu działania
- opracowanie projektu statutu
 - przygotowanie wniosku podpisanego przez wszystkich członków komitetu założycielskiego zawierający nazwę stowarzyszenia oraz informacje o tymczasowej siedzibie (dokładny adres

⁵ M.in. doświadczeń jednostek uczestniczących w latach 1993-1997 w projekcie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Banku Światowego o nazwie "Projekt promocji przedsiębiorczości i rozwoju służb zatrudnienia" TOR 10, które traktować można jako wstęp do dyskusji o dalszych kierunkach działalności i rozwoju Centrum.z

- oraz w miarę możliwości numer telefonu),
- sporządzenie listy założycieli - minimum 15 osób (imiona i nazwiska członków, data i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczny podpis),
- protokół z wyboru komitetu założycielskiego oraz przyjęcia uchwały dotyczącej statutu.

6. Sposób funkcjonowania stowarzyszenia:

Założono, że przy agencji będą funkcjonowały:

1. **Centrum Informacji i Promocji** obsługujące lokalną bazę danych, prowadzące monitoring gospodarki gminy oraz promocję, w tym opracowującej informacje i analizy w różnych przekrojach oraz oferty dla potencjalnych inwestorów.
2. **Ośrodek wspierania małej przedsiębiorczości**, w którego ramach mogą funkcjonować dwa-trzy zespoły zadaniowe (w sumie docelowo około 5- 6 osób); celem działalności Ośrodka będzie:
 - popularyzowanie idei przedsiębiorczości,
 - aktywne wspieranie inicjatyw lokalnej społeczności w zakresie tworzenia i rozwijania firm,
 - rozwiązywanie problemów związanych z ich powstawaniem.
 - współpraca z innymi organizacjami w celu tworzenia wspólnej płaszczyzny do działalności na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.
3. **Centrum Szkoleniowe** - organizujące i prowadzące działalność szkoleniową,
 - Klub Pracy - gromadzący i propagujący wśród bezrobotnych i poszukujących pracy oferty zebrane na lokalnym rynku pracy (aktywna współpraca w rejonowym Urzędem Pracy)⁶
 - Zespół Doradców - zapewniający bieżące wsparcie merytoryczne osobom prowadzącym i podejmującym działalność gospodarczą, poprzez prowadzenie uproszczonych funkcji konsultingowych lub pomoc w pozyskaniu właściwych profesjonalnych doradców w wymaganym zakresie.
4. **Fundusz rozwoju przedsiębiorczości**
Celem działania funduszu będzie wspieranie wszelkich inicjatyw gospodarczych ze szczególnym nastawieniem na finansowanie ich realizacji.

Możliwe jest także prowadzenie:

- Funduszu Wspierania Przedsiębiorczości oferującego początkującym przedsiębiorcom wsparcie kapitałowe w formie pożyczek i gwarancji
- Inkubatora Przedsiębiorczości (wylęgarnia firm) oferującego powstającym jednostkom przede wszystkim powierzchnię o określonych parametrach (prąd, gaz, woda) niezbędną do prowadzenia działalności gospodarczej na warunkach preferencyjnych w porównaniu do stawek rynkowych; inkubator może w przyszłości działać na terenie Parku Gospodarczego.

Nazwy instytucji oraz podział ról między utworzonymi jednostkami może być zupełnie inny.

Powyższe propozycje wymagają skonkretyzowania poprzez przeprowadzenie dyskusji nad oczekiwanym kształtem Stowarzyszenia, zgodnym z preferencjami władz i społeczności, a następnie przygotowanie szczegółowego planu działania, który - po zatwierdzeniu - byłby podstawą jego działania w określonym horyzoncie czasowym około 2-5 lat.

7. Siedziba stowarzyszenia

Założono, że siedzibą Agencji Rozwoju Gminy będzie budynek b. sali gimnastycznej, w którym mieści się obecnie restauracja (parter). Budynek jest własnością komunalną. Inwentaryzację budynku po dawnej sali gimnastycznej w Brodach w przedstawioną w aneksie 2.

8. Termin realizacji / termin rozpoczęcia działalności

⁶ Ze środków Programu Unii Europejskiej PHARE, w części Ośrodków Wspierania Małej Przedsiębiorczości wprowadzane są projekty tzw. JOB BUTIQUE - "sklepiki z ofertami pracy krótkoterminowej".

Wstępne działania organizacyjne związane z rejestracją stowarzyszenia zostały już podjęte. Przewiduje się zrealizowanie prac wstępnych w okresie do końca IV kwartału 1999, zorganizowanie agencji – w okresie 6 miesięcy.

9. Uczestnicy projektu:

- gmina ew. sąsiednie gminy, które wyrażą chęć przystąpienia do stowarzyszenia
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- banki
- podmioty gospodarcze
- gospodarstwa rolne
- osoby fizyczne

10. Spodziewane efekty realizacji projektu:

- wspomaganie realizacji strategii rozwoju gminy
- rozwój MŚP
- rozwój powiązań zewnętrznych firm
- dostęp do informacji
- kreowanie przychylnego klimatu dla biznesu

11. Wstępna kalkulacja kosztów projektu:

- kapitał - min. 10 tys. zł,
- koszty opracowania i uruchomienia projektu – TEKON s.c.

12. Źródła finansowania projektu:

- rolnicy
- przedsiębiorcy
- inwestorzy
- budżet gminy
- firmy prywatne
- Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
- Towarzystwo i Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych
- FAPA
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

8.1.2 LOKALNY FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH

1. Cel projektu:

Lokalny fundusz poręczeń kredytowych umożliwi likwidację trudności natury kapitałowej i barier rozwoju inicjatyw bardziej aktywnych mieszkańców gminy.

Fundusz stawia sobie za cele:

- aktywizację gospodarczą gminy;
- stymulację rozwoju istniejących firm;
- wdrożenie i rozwój świadomości rynkowych reguł gry;
- rozwój przedsiębiorczości i aktywizację ekonomiczną mieszkańców gminy;
- stymulację przemian struktury gospodarki w pożądanym kierunku.

Może stanowić w przyszłości część Gminnego Funduszu Inwestycyjnego (Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości) umożliwiającego finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych, w tym o podwyższonym ryzyku.

2. Uzasadnienie projektu:

Powołanie funduszu poręczeń kredytowych pozwoli na pokonanie bariery kapitałowej, a w szczególności:

- braku wystarczających własnych środków na uruchomienie samodzielnej działalności;
- utrudnionego dostępu i stosunkowo wysokiego oprocentowania kredytów bankowych;
- braku wyczerpujących informacji o możliwościach dostępu do środków finansowych;
- konieczności zabezpieczenia uzyskiwanych kredytów i poddawania się całej procedurze formalno-technicznej, wymaganej przez banki;
- wzajemna nieufność współuczestników potencjalnej gry finansowej wynikającej z ryzyka podejmowania działalności gospodarczej oraz negatywnej atmosfery wokół banków.

3. Sposób realizacji projektu:

- stworzenie w gminie struktur Lokalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych oraz zgromadzenie odpowiedniego kapitału
- poszukiwanie źródeł dofinansowania funduszu
- gwarantowanie bądź poręczanie kredytów zaciągniętych w bankach, z którymi fundusz nawiąże współpracę
- monitoring inwestycji finansowych i kontrola spłat
- opiniowanie przedsięwzięć gospodarczych podejmowanych przez mieszkańców gminy
- wspieranie działań szkoleniowych i doradczych podejmowanych przez w gminie rozwijanie współpracy z władzami gminy w zakresie priorytetów i kierunków rozwoju gospodarki.

4. Czas realizacji /etapy realizacji projektu: do końca 2000 r.

5. Uczestnicy projektu: przedsiębiorcy, gmina

6. Spodziewane efekty realizacji projektu:

- wzrost zaangażowania kapitałowego w gminie
- wzrost realizowanych przez przedsiębiorców inwestycji
- wzrost dochodów budżetu gminy

7. Źródła finansowania projektu: osoby prywatne, instytucje finansowe, instytucje wspomagające rozwój MŚP, fundusze pomocowe, sponsorzy

8.1.3 PROGRAM ROZWOJU ROLNICTWA ORAZ PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO

1. Cel projektu:

Celem projektu jest opracowanie strategicznego programu rolnictwa i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego w gminie. Planowane przedsięwzięcie obejmuje:

- opracowanie strategicznego programu restrukturyzacji i rozwoju rolnictwa;
- opracowanie projektu budowy chłodni i mroźni składowej oraz poszukiwanie możliwości sfinansowania przedsięwzięcia
- opracowanie strategicznego programu rozwoju drobnego przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego i dziedzin towarzyszących (produkcja opakowań);
- opracowanie strategii marketingowej produktów gminy;
- opracowanie programu zagospodarowania gruntów i obiektów znajdujących się w gestii ARWSP;
- opracowanie programu szkolenia producentów i przedsiębiorców.

2. Uzasadnienie projektu:

Gmina Brody posiada tradycje rolnicze i dysponując dobrymi warunkami glebowymi i klimatycznymi oraz czystym środowiskiem mogłyby uczynić z rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jedną z wiodących dziedzin pod warunkiem poprawy efektywności gospodarowania w rolnictwie i stworzenia bazy przechowalniczej i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego. Realizacja tego celu wymaga podjęcia działań interwencyjnych przy wydatnej pomocy zewnętrznej.

3. Sposób realizacji projektu:

- określenie sposobu sfinansowania projektu
- określenie sposobu kierowania projektem
- opracowanie projektu przy współdziale pozostałych uczestników projektu

4. Czas realizacji /etapy realizacji projektu:

- opracowanie raportu nt. rolnictwa oraz oceny perspektyw rozwoju wraz z utworzeniem bazy przetwórstwa
- powołanie fundacji rozwoju rolnictwa
- działania na rzecz rozwoju przemysłu rolno-spożywczego oraz działalności pozarolniczej na wsi

5. Uczestnicy projektu: gmina, Lubuski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, ODR, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, grupy producentów rolnych, , Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

6. Spodziewane efekty realizacji projektu:

- poprawa efektywności gospodarowania w rolnictwie, m.in. poprawa struktury indywidualnych gospodarstw rolnych
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, gastronomii oraz branż związanych z rolnictwem i przemysłem rolno-spożywczym (opakowania)
- rozwój otoczenia, m.in. firm transportowych, handlowych oraz usługowych, w tym świadczących usługi finansowe, doradcze, marketingowe.

7. Źródła finansowania projektu: gmina, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, grupy producentów rolnych, FAPA, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, środki pomocowe.

8.1.4 BUDOWA BAZY PRZECHOWALNICZEJ ŻYWNOŚCI - CHŁODNI I MROŹNI SKŁADOWEJ

1. Cel: budowa chłodni i mroźni składowej a w szczególności:

- świadczenie usług związanych z przechowywaniem świeżych produktów pochodzenia rolniczego (owoce, warzywa ew. mięso) odpowiednio przygotowanych (oczyszczonych, posegregowanych, zapakowanych), pochodzących z gospodarstw rolnych z terenu gminy jak również z sąsiednich obszarów, mających charakter rolniczy,
- stworzenie bazy magazynowej z jednoczesną możliwością zaopatrywania mieszkańców dużych aglomeracji, szczególnie Berlina
- stworzenie warunków do wzrostu opłacalności produkcji rolnej oraz procesów integracyjnych w obrębie rolnictwa i jego otoczenia, (poprzez podjęcie działań integrujących rolników z terenu gminy w kierunku specjalizacji związanej z asortymentem chłodni),
- przygotowanie bazy surowcowej do ewentualnych zakładów przetwórstwa (warzyw, owoców innych artykułów spożywczych),
- budowa zaplecza do przechowywania mięsa zakupywanego w ramach skupu interwencyjnego przez Agencję Rynku Rolnego.

2. Uzasadnienie:

W obliczu bliskiej perspektywy członkostwa w Unii Europejskiej i stosowanych tam rozwiązań w zakresie dofinansowania produkcji żywnościowej realizacja tego przedsięwzięcia jest zasadna. Ze względu na lokalizację gminy takie przedsięwzięcie rokuje szanse przewagi w stosunku do konkurencyjnych obiektów. w regionie.

3. Charakterystyka

Przedsięwzięcie inwestycyjne związane z budową kompleksu chłodni i mroźni składowych do przechowywania produktów świeżych, jak i mrożonych, należy realizować etapowo.

4. Propozycje:

etap I

- działania skoncentrowane na rozpropagowaniu wśród gospodarstw rolno-ogrodniczych korzyści, jakie mogą przynieść tego rodzaju inwestycje oraz tworzeniu grup (zespołów) zajmujących się odpowiednim przygotowaniem (czyszczeniem, sortowaniem, pakowaniem) wyprodukowanych płodów rolnych.
- rozpoznanie rynku zaopatrzenia i zbytu.

etap II

- budowa chłodni składowej lub magazynów chłodzących w celu przygotowania bazy do przechowywania warzyw i owoców.

W zależności od możliwości finansowych w okresie wdrażania projektu, można dokonać zakupu obiektów chłodniczych różnych modułów. W dalszym etapie należałoby rozważyć możliwość wydzierżawienia obiektów, oddania ich w leasing, ewentualną sprzedaż; w sytuacji gdy zostanie wyłoniony podmiot zarządzający strefą usługowo-przemysłową na terenie pomilitarnym, oddanie w zarząd.

5. Miara wyników:

Realizacja opisanego wyżej przedsięwzięcia powinna przyczynić się do:

- wzrostu skali, jakości jednolitej produkcji rolnej,
- zwiększenia opłacalności produkcji, poprzez obniżkę kosztów produkcji: poprzez specjalizację oraz podjęcie wspólnych działań marketingowych,
- zastosowania nowoczesnych metod produkcji,
- wzrostu konkurencyjności sprzedawanych produktów,

- wzrostu zatrudnienia na terenie gminy (nowe miejsca pracy).
- Działalność chłodni będzie opierać się o lokalne produkty rolne (gmina Brody, Lubsko, Gubin, Żary).

6. Źródła finansowania:

Przedsięwzięcie inwestycyjne może być sfinansowane ze środków własnych zainteresowanych producentów rolnych, inwestorów i częściowo obcych (preferencyjne kredyty związane z obsługą rolnictwa).

Inwestycja może ona być realizowana etapowo, w zależności od potrzeb i zainteresowania klientów. Ważne jest aby powstał efektywny program maksymalnego zagospodarowania w ciągu roku wszystkich obiektów i komór, gdyż ze względu na sezonowość produkcji i zróżnicowane cykle produkcyjne, część produktów przechowywana jest w określonych porach roku (np. truskawki od czerwca do jesieni, później te same komory mogą być zastąpione innymi produktami m.in. warzywami, ziemniakami na frytki itp.).

7. Koszty:

Koszty przedsięwzięcia są zróżnicowane w zależności od zakresu i skali inwestycji.

Ze względu na możliwość budowy i instalowania różnych modułów chłodni i mroźni, koszty związane z realizacją tego przedsięwzięcia mogą być rozłożone w czasie w zależności od skali inwestycji. Istnieje wiele wariantowych rozwiązań spełniających wymagania standardowe oraz specjalne (zgodne z życzeniem odbiorcy).

8. Szacunek przykładowych kosztów:

- koszt obudowy komory chłodniczej do przechowywania towarów wymagających temperatur w zakresie -5oC do +5oC o wymiarach 20x20x4 m wynosi aktualnie ok. 77.000 PLN
- koszty obudowy komory mroźniczej do przechowywania przetworów w temperaturze do -22oC o identycznych wymiarach wynoszą (w zależności od wariantu wykończenia) od 207.000 do 3 000 000 PLN,
- urządzenie chłodnicze do komór chłodniczych i mroźniczych o gabarytach opisanych wyżej, wynoszą odpowiednio: 165.000 i 400.000 PLN,

Warto zaznaczyć, że komory chłodnicze (mroźnicze) o parametrach 20x20x4m pozwalają na przechowywanie 160 ton produktów.

9. Okres realizacji

Wykonanie obiektu o parametrach zgodnych z oczekiwaniami odbiorcy (wymagania standardowe lub specjalne) oraz montaż na miejscu u odbiorcy, możliwe jest w stosunkowo krótkim czasie (od 3-5 miesięcy).

10. Uczestnicy przedsięwzięcia

Najważniejszymi uczestnikami przedsięwzięcia będą rolnicy gminy oraz gmin okolicznych (Lubsko, Gubin), inwestorzy z zewnątrz, instytucje finansowe.

8.1.5 GRUPY PRODUCENCKIE ROLNIKÓW

1. Cel projektu:

Utworzenie grup producentów mających na celu zachęcenie producentów rolnych do podejmowania inicjatyw w poszukiwaniu najlepszych warunków wytwarzania produktów wysokiej jakości i uzyskania wyższej ceny niż przeciętna, wspólne użytkowanie maszyn i urządzeń, wspólne poszukiwanie rynków zbytu, zacieśnianie powiązań pomiędzy producentami a odbiorcami (przemysł rolno-spożywczy).

2. Uzasadnienie projektu:

Trudności producentów rolnych w dostosowaniu swojej działalności do reguł gospodarki rynkowej.

3. Sposób realizacji projektu:

- organizacja zespołów;
- prowadzenie szkoleń specjalistycznych.

4. Czas realizacji: sukcesywnie**5. Uczestnicy projektu:**

- gmina
- producenci rolni specjalizujący się w określonych kierunkach produkcji
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze

6. Spodziewane efekty realizacji projektu:

Rozwój indywidualnych gospodarstw rolnych oraz podniesienie ich rentowności

7. Źródła finansowania projektu:

- gmina
- producenci rolni specjalizujący się w określonych kierunkach produkcji
- fundusze pomocowe
- własne środki uczestników szkoleń
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

8.1.6 ROZWÓJ PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO

1. Cel projektu:

Celem projektu jest opracowanie a następnie wdrożenie do realizacji operacyjnego programu rozwoju drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego w gminie w oparciu o lokalną bazę surowcową. Planowane przedsięwzięcie obejmuje:

- zaopatrzenie w środki do produkcji rolnej oraz organizację skupu
- budowę nowych zakładów, w tym produkujących na rzecz przetwórstwa;
- marketing produktów.

2. Uzasadnienie projektu:

Gmina o charakterze rolniczym nie posiada dotychczas w ogóle możliwości przetwarzania surowców, których jest producentem. Utrudnia to zbyt produkcji rolnej i ogrodniczej, czyni go nieopłacalnym i hamuje rozwój produkcji rolnej.

3. Sposób realizacji projektu:

- opracowanie gminnego operacyjnego programu rozwoju przetwórstwa rolno - spożywczego
- inwentaryzacja niezagospodarowanych obiektów nadających się do produkcji spożywczej nieczynnych maszyn i urządzeń;
- wyznaczenie ew. uzbrojenie terenów pod obiekty przetwórstwa;
- wyznaczenie lokalizacji chłodni i mroźni składowej
- prowadzenie polityki wspierania rozwoju zakładów przetwórstwa i punktów skupu, w tym opracowanie systemu preferencji podatkowych ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich.

4. Czas realizacji /etapy realizacji projektu: 1999 - 2004

5. Uczestnicy projektu: gmina, grupy producentów, prywatni, instytucje finansowe, FAPA, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

6. Spodziewane efekty realizacji projektu:

- poprawa opłacalności produkcji rolnej;
- wykorzystanie istniejących obiektów;
- ożywienie inwestycyjne oraz utworzenie nowych miejsc pracy.

7. Wstępna kalkulacja kosztów projektu:

- prace przygotowawcze - inwestorzy/Agencja Rozwoju Gminy
- prace studialne szacuje się na ok. 25 tys. PLN
- uzbrojenie terenów - b/d
- oczekiwana wielkość inwestycji prywatnych - ok. 10 mln PLN

8. Źródła finansowania projektu:

- środki budżetowe gmin kapitał własny inwestorów
- kredyty
- środki Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa
- środki Wojewódzkiego Funduszu Pracy
- środki pomocowe

9. Powiązania z innymi projektami:

- Program restrukturyzacji i rozwoju rolnictwa
- Fundacja Rozwoju Rolnictwa
- FAPA

8.1.7 ROZWÓJ USŁUG TURYSTYCZNYCH

1. Cel projektu:

Celem projektu jest wspieranie rozwoju usług turystycznych jako uzupełniającego źródła dochodów ludności poprzez:

- zwiększenie liczby obiektów związanych z obsługą turystów
- rozwój liczby gospodarstw agroturystycznych
- zainicjowanie budowy nowych obiektów
- opracowanie tras turystycznych i wytyczenie ścieżek rowerowych
- marketing usług turystycznych
- opracowanie przewodnika po gminie

2. Uzasadnienie projektu:

Turystyka stanowi podstawowe źródło dochodu zaledwie kilku osób w gminie. Istniejąca baza turystyczna obejmuje Hotel Ambassador w Pałacu w Brodach, prywatny pensjonat oraz

Gospodarstwo Agroturystyczne w Suchodole (baza noclegowa i gastronomiczna).

Istnieje potrzeba budowy nowych obiektów (rejon przejścia w Olszynie, rejon planowanego nowego przejścia granicznego w Zasiękach).

3. Sposób realizacji projektu:

- opracowanie międzygminnego operacyjnego programu rozwoju nadgranicznej bazy turystycznej
- wyznaczenie i uzbrojenie terenów pod obiekty turystyczne
- prowadzenie polityki wspierania rozwoju sieci bazy noclegowej o odpowiednim standardzie podnoszenia ich standardu obiektów gastronomicznych,
- opracowanie systemu preferencji podatkowych

4. Czas realizacji /etapy realizacji projektu: 1999 - 2004

5. Uczestnicy projektu:

- prywatni inwestorzy
- gmina
- właściciele obiektów turystycznych i gastronomicznych
- instytucje finansowe
- instytucje rządowe i wojewódzkie

6. Spodziewane efekty realizacji projektu:

- powstanie nowych obiektów
- zagospodarowanie istniejących obiektów
- ożywienie inwestycyjne
- utworzenie nowych miejsc pracy.

7. Źródła finansowania projektu:

- kapitał własny inwestorów
- środki agend rządowych
- środki pomocowe

8.1.8 ROZWÓJ AGROTURYSTYKI

1. Cel projektu:

- wzrost liczby gospodarstw agroturystycznych,
- utworzenie bazy informacyjnej oraz pomoc w utworzeniu gospodarstwa,
- modernizacja obiektów .

2. Uzasadnienie projektu:

Rolnicy posiadają możliwości wykorzystania własnej bazy noclegowej oraz własnych produktów z jednej strony, zaś z drugiej strony posiadają rezerwy ludzkie często nie w pełni wykorzystywane w gospodarstwie.

3. Sposób realizacji projektu:

- popularyzacja idei agroturystyki wśród rolników
- tworzenie właściwych dla agroturystyki form wypoczynku (jazda konna, wędkowanie, zbieractwo runa leśnego)
- zainicjowanie stworzenia nowych gospodarstw agroturystycznych,
- utworzenie bazy informacyjnej oraz pomoc w tworzeniu gospodarstw,
- modernizacja i rozbudowa obiektów.

4. Etapy realizacji projektu:

- podjęcie inicjatywy i rozpropagowanie przez gminę
- działania ciągle zainteresowanych

5. Uczestnicy projektu:

- rolnicy - właściciele obiektów
- inwestorzy
- instytucje finansowe
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego
- instytucje rządowe i wojewódzkie
- instytucje rozwoju agroturystyki
- gmina

6. Spodziewane efekty realizacji projektu:

- wzrost dochodów rolników
- zwiększenie liczby turystów
- pełniejsze wykorzystanie istniejących obiektów
- ożywienie inwestycyjne

7. Źródła finansowania projektu:

- środki budżetowe gminy
- kapitał własny rolników / inwestorów
- kredyty
- środki pomocowe.

8.2 HIERARCHIA WAŻNOŚCI I TERMINY REALIZACJI PROJEKTÓW DOTYCZĄCYCH GOSPODARKI I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

W grupie projektów związanych z gospodarką zaproponowano następującą hierarchię ważności i związaną z tym kolejność realizacji:

1. **Agencję Rozwoju Gminy uznano za najpilniejszy do realizacji i w ogólnej hierarchii strategii przyznano jej priorytet.**
2. Grupy producenckie rolników
3. Program rozwoju rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego
4. Budowa bazy przechowalniczej żywności - chłodni i mroźni składowej
5. Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego
6. Lokalny fundusz poręczeń kredytowych
7. Rozwój usług turystycznych
8. Rozwój agroturystyki

8.3 Projekty realizujące cel: "NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA"

8.3.1 UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI ODPADAMI

1. Cel projektu:

1. Organizacja i budowa komunalnego (międzygminnego) składowiska:

- stworzenie systemu kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze gminy i gmin sąsiednich, przystępujących do realizacji wysypiska odpadów komunalnych
- zapewnienie odpowiedniej czystości i porządku
- zagospodarowanie powstałych odpadów, ich selekcja
- organizacja zagospodarowania odpadów

2. Likwidacja "dzikich wysypisk"

3. Rekultywacja działających obecnie wysypisk po zamknięciu.

Składowisko odpadów może stanowić źródło dochodów gminy, świadcząc usługi dla nawet odległych terenów i tworząc nowe miejsca pracy dla mieszkańców gminy.

2. Uzasadnienie:

Na potrzebę budowy wysypiska odpadów wskazywali przedstawiciele władz gminy, mieszkańców (w trakcie spotkań konsultacyjnych), podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy.

Przyjęto jednak formę składowiska a nie wysypiska, z uwagi na konieczność uwzględniania wymogów krajów UE.

Przedsięwzięcie uzasadniają możliwości lokalizacyjne w gminie.

3. Opis przedsięwzięcia:

Przy budowie składowiska należy m. in. uwzględnić:

- obszar obsługi, który determinuje przybliżoną wielkość odpadów w skali roku (ilość i rodzaj, (frakcje) odpadów komunalnych zdeterminowany jest wieloma czynnikami: obszarem objętym wspólnym systemem gospodarowania odpadami, liczbą ludności i wskaźnikiem nagromadzenia odpadów na 1 mieszkańca)
- przepisy w zakresie ochrony środowiska (nie stwarzać zagrożenia dla podstawowych zasobów środowiska)
- przepisy związane z ochroną środowiska a wynikające z naszego stowarzyszenia z Unią oraz z niedalekim, tak należy zakładać, członkostwem
- system selektywnego gromadzenia odpadów.

Przy tworzeniu systemu zagospodarowania odpadów komunalnych konieczne jest podjęcie różnorodnych działań zmierzających do stopniowego (etapowego) wdrażania idei selektywnej zbiórki wśród społeczności gmin.

- W pierwszej kolejności należy podjąć działania - poza opracowaniem programu gospodarki odpadami - zmierzające do rozbudzenia lub ugruntowania świadomości ekologicznej mieszkańców. Należy wskazać na korzyści jakie z realizacji programu gospodarki odpadami może mieć gmina i każdy z nich oddzielnie.
- Ponadto w gminie musi zostać opracowany zestaw działań operacyjnych, który pozwoliłby premiować (zachęcać) tych, którzy wdrażają ideę selektywnego składowania odpadów a obciążać te gospodarstwa, które takich zasad nie wdrażają.
- Najskuteczniejsze są systemy oparte na selektywnej zbiórce odpadów komunalnych u źródła. Konieczne jest zatem zorganizowanie odpowiedniej obsługi oraz bazy materialno-technicznej.

Segregacja odpadów powinna obejmować następujące frakcje (asortymenty): odpady organiczne, papier i tekturę, szkło, tworzywa sztuczne, złom stalowy, złom metali kolorowych, tekstylia, artykuły gumowe, opony, odpady wielkogabarytowe, gruz budowlany, inne odpady.

Dla rozdzielnego gromadzenia odpadów należy zapewnić odpowiednią ilość pojemników bądź worków foliowych. Pojemniki te oraz worki powinny być opróżniane i wywożone w/g harmonogramów, w ściśle określonych (znanych wszystkim podmiotom) terminach. Odbiór np. bioodpadów musi dokonywać się terminowo. Posegregowane odpady i wszystkie surowce wtórne mogą być przetwarzane zaś bioodpady - kompostowane. Przy kompostowaniu odpadów można wykorzystać, przynajmniej w I etapie wdrażania, program kompleksowej gospodarki odpadami. Ze względu na poziom kosztów, metody kompostowania w warunkach naturalnych są znacznie bardziej ekonomiczne niż kompostowanie w tzw. systemie polowym⁷.

Rozwijanie segregacji i zagospodarowywania odpadów powinno następować w oparciu o kryteria:

- skuteczności ekologicznej,
- efektywności ekonomicznej,
- akceptacji społecznej,
- wykonalności administracyjnej.

Racjonalna i kompleksowa gospodarka odpadami z pełnym zabezpieczeniem środowiska przed zanieczyszczeniami wymaga aktywnego uczestnictwa organów gminy zarówno w procesie inicjowania przedsięwzięcia, jego organizacji, a następnie nadzorowania funkcjonowania systemu.

Samorząd jako gospodarz terenu, posiada odpowiednie uprawnienia oraz obowiązki w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy oraz troski o jej stan ekologiczny i może wymusić oraz skoordynować działania zapewniające sprawne funkcjonowanie systemu i efektywność prac podejmowanych przez różne podmioty gospodarcze oraz organizacje społeczne.

Przedsięwzięcie traktować należy jako ważny składnik **lokalnego systemu gospodarki odpadami**. Należy pamiętać o tym, że:

- składowisko stanowi tylko jeden z elementów systemu gospodarki odpadami,
- powinno być ono przede wszystkim bezpieczne ale także w miarę mości nowoczesne i dochodowe
- ewentualne błędy popełnione w procesie programowania, projektowania, wykonywania prac budowlanych na składowisku oraz późniejszej eksploatacji ze względów technicznych są bardzo trudne do naprawienia, a koszty mogą przewyższać poniesione nakłady inwestycyjne,
- większość prac wykonywanych przy budowie i eksploatacji składowiska ma charakter zanikający i po wykonaniu kolejnych robót trudno jest już stwierdzić i ocenić jakość prac wykonanych uprzednio,
- skutki popełnionych błędów pojawiają się często dopiero po wielu miesiącach i latach.

4. Miara wyników:

- zmniejszenie (obniżenie) ilości nie zagospodarowanych odpadów,
- odzysk surowców wtórnych i ich zagospodarowanie,
- dochody dla gminy,
- ilość nowych miejsc pracy.

5. Koszty: zależą od ilości odpadów w ciągu roku, konieczności zapewnienia odpowiedniej chłonności, technologii przetwarzania; Generalnie koszt przygotowania wysypiska śmieci o pow. 1 ha kształtuje się średnio w granicach 4 500 tys.- 5 000 tys. złotych.

⁷ Szerzej na ten temat: A. Bunikowska, W. Dutka, P. Szarlik, O konieczności racjonalnej gospodarki odpadami, "Przegląd Komunalny" 1997, nr 2, s.9-11.

6. Źródła finansowania:

- środki własne gminy ew. pochodzące z sąsiednich gmin,
- środki z NFOŚiGW,
- Ekofundusz,
- dotacje, środki pomocowe.

Ilość tych środków w kolejnych latach zdeterminuje zakres prowadzonych inwestycji.

7. Lokalizacja:

Poprawny wybór lokalizacji składowiska odpadów jest bardzo ważnym zagadnieniem. Powinien on uwzględniać aspekty topograficzne, geologiczne, geotechniczne, klimatyczne, zagospodarowania przestrzennego (zabytki, parki krajobrazowe itp.) i demograficzne.

8. Wymagania jakie stawia się warunkom lokalizacyjnym składowiska odpadów:

- akceptacja społeczna,
- dogodna odległość od miejsc "powstawania" odpadów,
- dogodne połączenie transportowe (komunikacyjne),
- nośne i najlepiej szczelne podłoże gruntowe,
- dogodne warunki hydrogeologiczne,

Główną barierą lokalizacji składowiska odpadów spełniającej już wymagania techniczne jest "bariera społeczna" decydująca o możliwości lokalizacji. Stanowisko lokalnych społeczności określane na zachodzie skrótem efektu NIMBY⁸, przekreśla bardzo często optymalne z punktu widzenia gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska lokalizacje, podnosząc koszty związane z realizacją składowiska w mniej optymalnych miejscach.

9. Okres realizacji:

- ze względu na brak kompleksowego systemu gospodarki odpadami, należy przystąpić niezwłocznie, tym bardziej, że **przepisy obowiązujące w Unii Europejskiej nie zezwalają na wywóz odpadów na wysypiska śmieci bez ich wstępnej selekcji (selektywnego gromadzenia) i nie może powstać żadne wysypisko nie spełniające wymogów określonych w odpowiednich przepisach.**
- w Polsce okres karencji dotyczący tych rozwiązań został wyznaczony do roku 2002.

10. Wymagane działania:

- porozumienie gmin chcących pojąć wspólną inwestycję dotyczącą budowy wysypiska ewentualnie zakładów przetwarzających surowce wtórne,
- powołanie komitetu koordynacyjnego działania,
- wyznaczenie lokalizacji wysypiska,
- stworzenie warunków dla powstania i wyboru konkurencyjnych przedsiębiorstw, zajmujących się selektywnym gromadzeniem, wywożeniem i utylizacją odpadów,
- podjęcie działań mających doprowadzić do przekonania społeczności o konieczności selektywnego składania odpadów oraz o korzyściach dla gminy z takiego przedsięwzięcia włącznie z wprowadzeniem programów edukacji ekologicznej do szkół,
- ocena możliwości realizacji i partycypacji gmin w finansowaniu inwestycji,
- podjęcie stosownych działań zmierzających do uzupełnienia środków na realizację,
- wybór wykonawcy.

⁸ „Not in my back yard”, czyli: "byle nie na moim podwórku".

11. Instytucje wdrażające działania:

- inicjatorem i głównym realizatorem przedsięwzięcia będzie Urząd Gminy we współpracy z Agencją Rozwoju Gminy.
- wskazany współudział gmin sąsiednich
- można uwzględnić udział Związku Komunalnego Gmin.

12. Pomoc ekspertów:

Na etapie wyboru projektu inwestycyjnego, wyboru technologii przetwarzania i utylizacji.
Opracowanie i wdrożenie projektu.